

ELŐFIZETÉS

ELŐFIZETÉS:
 Hónaposan ..... 2 k. 50 f.
 Félévesen ..... 12 k. 50 f.
 Évesen ..... 24 k. 50 f.
 A postán küldve az előfizetés díjához hozzá kell számítani a postaköltséget.
 A hirdetésekért külön díjat kell fizetni.
 Nyomtatási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyetemen
 Vasvári Pál utca 12. sz.
 TELEFON-SZÁM: 100.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József téri utca 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, december 31.

Huszonnégy órás sztrájk.

Arad, december 30.

A budapesti munkásszervezetek vezetői kimondták a huszonnégy órás általános sztrájkot. Felelet ez Andrassy Gyula gróf belügyminiszter rendeletére, amelyvel a vas- és fémmunkások országos szakszervezetének működését felfüggesztette. Az esztendő utolsó napján a főváros megbénul; a gépóriások műhelyeiben, a nagy pörölyök mellett már ma délután megállt a munka, amelyet holnap az összes üzemekben beszüntetnek. A friss hóban munkáscsoportok járnak kelnek a főváros utcáin, a „néma forradalom” fegyverével küzdve a miniszter és rendelete ellen.

Azok, akik az általános sztrájk proklamálása, irányítása, mértékének megsabása fölött határoznak, akik ezt a fegyvert hüvelyéből kihuzhatják és visszadughatják — bizonyára illetékesebbnek tartják magukat bárki másnál annak elbírálására, hogy mikor célszerű az általános sztrájkhoz nyulni. Csak erről lehet szó, ha a tömegsztrájk felett disputa keletkezik. Hogy a sztrájk jogos-e, az egészen eltorpül. Hát célszerű-e, az előrelátás és az okosság által kellően megfontolt dolog-e az egynapos sztrájk?

Nem. Ezt a sztrájkot a szakszervezet felfüggesztése miatt való hirtelen föllobbanás vezényelte. A harag, a düh, a dacosság erőt vehet egyes embereken; de a tömegek vezetői sokkal nagyobb felelősséggel tartoznak cselekedeteikért, a követőknek adott vezényszavakért, hogysen

pusztán az indulatok által, a körülmények számba vétele nélkül, határozhatnának.

Az egynapos általános sztrájknak nincs igazi indoka. Erőpróbának nem lehet nevezni, de erre szükség se volt, mert az 1907. október 10-én tartott általános sztrájk már betöltötte ezt a hivatást. Tüntetésnek bizonyára hatásos, de nem olyan, hogy attól a felfüggesztő rendelet visszavonását, hatályon kívül helyezését lehetne várni. Az általános sztrájk gyakorlata különben se tudja ennek az eszköznek sok eredményét mutatni. Csupán a belga választójogi küzdelem az egyetlen nagyobb eredmény, az is olyan, a minőben a belga munkások nem sok köszönni valót találnak.

Tél idején, a szükség és nyomorgás napjaiban a munkások tízezrei eldobják egy napi keresetüket, elveszik a család napi megélhetéséhez szükséges kenyér egy részét, — anélkül, hogy erre a haragnál egyéb okot tudnának. s anélkül, hogy ennek igazi célja, remélhető eredménye lenne. Ez legalább is könnyelműség azok részéről, akik a munkásokat a szerszámától az utcára szólították.

A tüntetésnek, amely tagadhatatlanul politikai eszköz, még igen sok formája van az általános sztrájkon innét. A szakszervezetek vezetői ne válasszák minduntalan azt a módot, amely a munkást sújtja, s nem azt, akivel a haragot éreztetni akarják. Az általános sztrájkot követő fegyverek szokták mondani; eddig, sajnos, azt tapasztaltuk, hogy csak azokat vágják meg vele a fegyvert forgatók, akiknek érdeke t védelmezniök kell.

A külföld meghódítása.

Arad, december 30.

Egy harminc esztendő előtt megjelent értékes emlékirat került a kezeimbe, — amely harminc esztendőn keresztül megtartotta aktualitását és most olvasva, frissebbnek tetszik, mint valaha. A borértékesítés, az Aradhegyalja e nagy problémájának kérdésével foglalkozik ez a memorandum, amelynek föllevenítése talán új irányokat fog adni a disputáknak, amelyek e kérdés körül hullámoznak.

Ilyen vitának részese voltam én is. Az idei szüneten, a közöttünk álló ökörszeker egy-egy oldalához támaszkodva szemben állott velem az agrárpolitikának leg-hivatottabb, legkonzervatívabb képviselője, szülőbeli szomszédom. A közöttünk kifjűdött eszmecsere során szomszédom — közismert idegességével — ismét elten kijelentette, hogy egyedül a boritaladónak eltörlése vagy legalább is annak tetemes leszámítása idézheti elő a borértékesítésnek jobbrafordulását. Ugyanakkor kijelentette azt is, hogy a szeszadó felemelése s a boritaladónak leszámítása között junktim áll fenn, hogy tehát az utóbbinak bekövetkezte teljes bizonyossággal várható. Nem kutatom, hogy ilyen megállapodás létre jött-e vagy sem; az azonban kétségtelen, hogy az ország minden borvidékéről Budapestre összegyűjtött és a pénzügyminiszter előtt tisztelgett küldöttség nemcsak hogy szokásos biztatást nem kapott, de ellenkezőleg, azon biztos tudatban volt távozni kénytelen, hogy az ország finansziális helyzete a boritaladónak még leszámítását sem teszi lehetővé.

Messzina.

Az elpusztult Messzináról gyönyörű képet rajzolt Torrey Ceelle a „Szeirénák hasája” című művében, mely az Uránia színház egyik műsordarabja ma is. Itt közöljük belőle ezt a részletet:

Szicília legkevésebb szicíliai városában vagyunk és azért mégis sajátos, új levegő érz az arcunkba.

Az emberek csendesebbek, mint Nápolyban és tekintetükben nyugtalanító lánggal ég az a tűz, a mit szaracén ősek gyújtottak fel bennük.

Maga Messzina jellegtelen, mint a legtöbb kikötőváros.

Egyenes utcáson, — melyben a keresztés háborúk óta aligha söpörtek, — nincs ház, amelyiken megakadna a szemünk.

Legjobb büszkesége a normann királyok napjaiból fennmaradt Dómo, melynek előtt még mindig őrzik a Szent Máriának egy levelét — mit Pál apostollal küldött kedves városának, — bár azt is tudják a levélről, hogy ki hamisította!

Csupa virág az a part. Paradicsomi kertek között fut az ösvény a kék öblök mentén Taormina felé.

Itt a paradicsomban, — hol egykor az orosz leányok merültek a források vizéből és párszán görög fiúk uszították apró csónakukat, — ma cirkáló kosmopolita társaság verődik össze.

Kora tavasszal ide szoknak a világvárosok idegsorvasztó életéből azok, akik megifjodni és szeretni akarnak.

S míg lent a kék öblökben, mint láncra fűzött sirályok lebegnek a yachtok fehér foltjai, — a kis Taormina egyetlen ódon utcájában szerelemről suttognak.

A szőkehajú angol leányokat, orosz nagy hercegeket és pöffeszkedő amerikai milliomo sokat mámorossá tesz a természet, közelebb hozza őket egymáshoz annak a görög világnak az emléke, mely itt kísért még ma is a taorminai romok között.

Szicília mai népét alig bírja eltartani s a szegénység oly nagy a szigetsorság szívében, hogy a lakosság jó része egész éven át Indiát fűgével és gyökerekkel táplálkosik.

A nyomor rénszékért az egykori paradicsomban s míg a hegyek között élő pásztornép hetvenöt lira évi bérből tengeli életét, addig a kénbányákban dolgozó szerencsétlen munkások

És a Karusik, azok a boldogtalan gyermekek, kiket a bányamesterek olykor egy öszvérért, vagy 100—150 líráért vesznek meg szülőiktől, naponta 58 fillért törlesztnek le vőtelárúktól.

Az elvívó lézengő banditák is javarészt a nyomor termékei.

Ma leginkább lékötők és nap'opó gazemberek vetemednek erre a dicstelen pályára. — de mivel őseiket hőseknek tartja a nép, rájuk is sugárzik egy kis fény a régi nimbuszból.

A nápolyi Bourbonok, mint egyenrangúkkal alkudottak velük és Ferdinánd király Falarriconak, a bírható haramiásoknak kegyelme jeléül érdrendet akasztott a mellére.

„A római császárok keresztre függesztették a brigantit” — mondotta a nép — „a Bourbonok pedig keresztet függesztenek a brigantira!”

Ma már csak az Isten háta mögött, a szakadó hegyormokon tanyáznak a kellemtelen hő-ök és nagyritkán adnak magukról életjeleket.

Va-ánaponként lejárnak misére a közel fekvő városkába s olyankor aztán megezik.

Az értékesítő szövetkezeteknek, központi pincéknek létesítése; azon törekvés, hogy lehetőleg egyforma borok álljanak a borkereskedés rendelkezésére; azon igények hirdetése, hogy a massa-borok termeléséről térjünk át a fajborok termelésére: valamennyi üdvös és támogatásra érdemes eszközök. De míg egyfelől elszigetelten országos kérdéseket megoldani nem lehet, másfelől a gyakorlati keresztülvitelnél ezer és egy akadálya van. Nagy körületek kintésre, elsősorban oly egyénre van szükség, aki — magában koncentrálva az osztatlan bizalmat s feltétlen szakértelemet — egész életét a szövetkezeti eszme prosperálásának szenteli. A fajbor-termelés pedig a szőlők nagyrésznének átültetését, ezt követőleg pedig biztos, külföldi piacok megszerzését igényli. Az országos szőlősgazdák egyesületének energiája, támogatva a vidéki egyletek gyakorlati tapasztalataival, a kérdést kétségtelenül ezen az úton is meg fogja valósítani, idővel, áldozatokkal s óriási türelemmel, a borértékesítésnek lehetőségét.

Vannak azoaban ezenfelül is módok, — és ezekre mutattam rá cikkem kezdetén — melyek a borértékesítést könnyebbé tenni hivatják és melyek — harminc év előtt tétetvén szóvá — ma már többkévesebb feledve vannak. Nyilvánosan, legalább az utóbbi időben, nem lettek pertraktálva.

Midőn 1875. év nyarán Domány József aradi bornagykereskedő — abból az alkalomból, hogy a ménesi husz holdas kincstári birtok eladóvá tétetett, báró Simonyi Lajos akkori földmívelésügyi miniszterhez emlékiratot intézett, melynek eredménye azután az ezen birtokra s az egész hegyaljára oly jelentékeny-befolyást gyakorolt, m. kir. viceallérképezde létesült. Ezen emlékirat Bartal György miniszter kiküldöttjének, Greger Miksának azon javaslatához fűződik, amelyeket utóbb a borértékesítés elősegítése céljából a miniszternek előterjesztett. Domány József bornagykereskedő ezen emlékiratában —

melyet érdemes volna minden szőlőbirtokosnak kiülről ösmernie — ezen javaslatokkal egyenkint foglalkozik s míg egyrészt a központi pinceszövetkezetnek lehetetlenségét mutatja ki, másrészt csatlakozik Gregernek azon javaslatához, melyek egyfelől a borítósdének létesítésére, másfelől a hitesebecsűsök és alkuszok kinevezésére vonatkoznak. A bortőzsdével szemben ugyan voltak aggályai, mert hiányos pincegazdaságunk mellett egyforma minőségű és nagymennyiségű bornak szállítására akkor még képtelenek voltunk, lévén bortermelőinknek rendszerint annyiféle bora, ahány hordója a pincében; koncedálja azonban azt, hogy tőzsdé útján a kereskedés könnyebbül s az egész országra nézve normál árak megállapíthatók. A hitesebecsűsök intézményéhez azonban teljes meggyőződéssel hozzájárul, mert a borértékesítés nehézségeit többek között a telketlen, tudatlan üzerek könnyelmű, sokszor rosszakaratu eljárásában is látja.

A Greger-féle javaslat végül a konzulátusok útján dhajtja az új piacok megeremelését. Ezzel az, amire e sorokkal intéző körünk figyelmét felhívni kívánom. Akármily áldozatkészek is borkereskedőink, ha mindjárt tíz Domány szedné is a hegyaljai borokat 10—12000 hektoliterjével, a fokozódott termelésnek megfelelő 200—250,000 hl. évi bormennyiséget így elhelyezni nem lehet; főleg akkor nem, amikor előrelátható, hogy a tömeg-bor termelése helyébe mielőbb a fajbor termelése fog lépni. Fajbort csak külföldi piacon lehet elhelyezni. Ezt a külföldi piacot pedig kereskedelmi konzuljainknak kell megeremeltetni s megeremeltve megtartani. A delegációknak örök hálával tartoznánk mindkét országnak szőlőművelője, minden termelője, de minden borkereskedője is, ha csak egy évben is több súlyt fektetnének erre, mint az ágyukra és a politikára. Ha megerősödik a középosztály, ha a szőlőbirtokos osztály borait állandóan és jól tudja értékesíteni s ezzel fejlődik, gyarapodik az emporiumok kereskedelme

és ipara, a közös költségeknek emelkedő kvótáját az ország szívesebben, mert könnyebben fogja elviselni. L.

Az aradi kamara az adóreform ellen

Felirat a képviselőháznak. — A kamarák országos gyűlése. — Előadások az adóreformról. — Vita est a kamarában. — Országos mozgalom az adóreform ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30

Éppen egy esztendője annak, hogy Wekerle Sándor dr. miniszterelnök-pénzügyminiszter hét törvényjavaslatot bocsátott közre az egyenes adók reformjáról. Köztudomású, hogy a törvényjavaslatok ellen főképen a kereskedők és iparosok részéről sok kifogás hangzott el, de az agitáció, amely az adóreform ellen kifejlődött, csupán annyit eredményezett, hogy általa most már az egész ország tisztában van avval, hogy a reform hátrányos a kereső-osztályokra nézve, de a reformon ennek dacára semmiféle módosítást nem végeztek, sőt ami könnyítést Wekerle a kamarák kildötsége előtt kildetésbe helyezett, azt is részben megsemmisítette a képviselőház pénzügyi bizottsága, részben pedig módosításával még terhesebbé, még igazgatatlanabbá és részrehajlóbbá tette a reformot.

Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara már az év tavaszán foglalkozott egy ízben az adóreformmal; anélkül volt a kamarában, mely a törvényjavaslatok bírálásával foglalkozott s az itt kialakult vélemény alapján terjedelmes emlékiratban lejtette ki álláspontját a Wekerle-féle reformmal szemben. Legutóbb pedig abból az alkalomból, hogy a képviselőház pénzügyi bizottsága a közkeamatanó kulcsát fölelelte, közvetlenül a képviselőházhoz intézett jelentését, melyet utóbb az ország összes kamarái pártoló felirattal támogattak.

A mostani képviselőház azonban nem viselkedik tulságos rokonszenvvel a kereskedelmi és ipari körök iránt s főni lehet attól, hogy a törvényjavaslatokból nem fogja kiküszöbölni még azokat a sérelmes intézkedéseket sem, amelyekről maga a miniszterelnök is elismerte, hogy jogosan küldenek ellene a kereskedők és iparosok, pénzügyminiszter, vállalatok, részvénytársaságok stb. Ilyen körülmények között a kamarák újabb országos akció szükségét látják s ezért az ország kereskedelmi és iparkamarái tegnap gyűlést tartottak a budapesti kamaráknál, hogy az adóreformok közvetlen képviselőházi tárgyalása előtt a mindenki által magára hagyott iparos és kereskedő osztály érdekében még egyszer felelősséget vállaljanak. Amikor országoszerint alapjában megmozdult az egész iparos és kereskedő közönség, a kamarák országos mozgalma azal jutott nyugvópontra, hogy a pénzügyminiszter meghívta a kamarák és más érdekképviseletek megbízottait az adóreformok ügyében való tárgyalásra. A tárgyalások során a pénzügyminiszter 42 pontra terjedő módosítást helyezett kildetésbe. Annál nagyobb megnyugvással vették a kamarák a módosításokat, mert csaknem ugyanazokat helyezte kildetésbe a magyar városok képviselőinek is. Nagy megdöbbenést keltett azonban most a pénzügyi bizottság tárgyalása, melyből kiderült, hogy a módosítások egy része elő sem terjesztetett, az előterjesztettekkel szemben pedig a pénzügyi bizottság az iparos és kereskedelmi érdekltség kárára szolgáló, a törvénytervezettel szemben is hátrányos módosításokhoz járult hozzá. Ha a lehangoló tény arra indította a kamarákat, hogy a közvetlen képviselő-

Vkradavul az első ösaverhajcsárok akadnak rá a holttestre s a nép csak ekkor tudja meg, hogy lent jártak misére a banditák.

Tul Siracusán kopár a táj.

Kéteszer év előtt történt, egy augusztusi napon, hogy a három virágzó várost: *Herculaneumot, Stabiat és Pompejít* elevenen eltemette a láva és a hamu.

Pompejli maradt meg legápsbban a három közül.

Háza, melyeknek tőzhelyén a Vezuv rakott u ólszor tüzet — megiepsben kicsinyek.

A szobák, bolok, fürdők falán a derűs festmények majdnem érintetlenek, csakugy, mint az az egykori élet, melynek lüketeése egy szempillanatban állt meg az egész városban.

Az antik világ csipkerózsája alazik Pompejiban . . . az orsó a kőszobán maradt, s két évszázad múltán a mi képzőművelők lonja rajta tovább a fonalat.

A csendes utcákban az: vészhajcsák, csak tegnap pusztította el a tűz a telket, s mindjárt visszatérnek azok, akik a hamuszó fűrgötegen át így látták utólszor Pompejít.

Pompejli 30 ezer lakosából kéteszeren pusztultak el, s néhány áldozat testének, — em-

bernek, astatnak — gipsz-öntvényét itt őrzik a halott város muzeumában.

Kéteszer év előtt a rabszolgák és urak teste maradt így ránk, s ránk maradt egy fiatal leánynek a formája is, aki talán csak a nyárnak a virágait árulta a nólai uton, mikor elsötétült az ég.

Nem ment odébb, mert feje felett a ház falára kedvese tegnap azt írta, hogy majd ott találkozunk.

Lassan befodta a hamu virágait, — szép sötét haját, — s ő csak várta mosdulatlanul, hogy eljön érte az, aki nem jött el többé soha. A Vezuv hamuja őrizte meg számunkra Pompejít, egy másk hamu pedig, — a feledés óvta meg a pusztulástól a görög világ legápsbb templomait, amott künn a pesztumi síkos.

Csodával határos eseknek a templomokaak az épség, melyeknek létezéséről szöszszert megfelledekezett a romboló középker, sőt a renaissance is.

Egész szépségében maradt ránk a Poseidon temploma, melynek oszlopait aranysárga zománcosá vonták be a századok.

A templomok túlélték a várost, amelyik emelte őzet, — a népet, mely a római uralom alatt oszlopok között siratta el gyászünnepekben Magna Graeciát, — s túlélték az isteneket, kiket szentélyekben tisztelték.

szőlőházi tárgyalás előtt még egy közös tanácskozást tartanak s annak során még egy kísérletet tesznek a cserbenhagyott ipari és kereskedelmi érdekek védelmére.

A tanácskozás, melyen az aradi kamarát *Vartassy Lajos* dr. titkár képviseli, abban állapodott meg, hogy tekintettel a kamarai intézmény törvényes szervezetének jellegére, a kamarák közös fellépéssel fordulnak magához az országgyűléshez, rámutatva arra a lelkiismereti tényre, mely a kereső munkás-néposztályok nagy közérdekének minden oldalról való elhanyagolása érzidagon ellenszenves kezeléssel folytán az osztályok jogos elkeseredésében megfog nyilatkozni. A kamarák törekedni fognak arra, hogy kerüljék országgyűlési képviselői e kérdésben felvilágosítassanak s a kereskedelmi és ipari érdekek védelmének megnyeressenek.

Hoznak a csónak a szolgálatába áll most az aradi kamara *közgazdasági ügyosztálya* is, melyben a jövő hat folyamán két előadás lesz: *kedden, január hó 5-én* az adóreformot *Róka József* pénzügyigazgató ismerteti, *penteken, január 8-án* ez pedig vita est lesz, melyen a reformot *Zima Tibor* kamarai titkár fogja bírálattal alá venni. A kamara mindkét esetre meghívja a város és a kamarai kerület országgyűlési képviselőit és az Aradon lakó többi képviselőket is.

BOTRÁNY

a ferencvárosi pályaudvaron.

Fölláztak a tüzekek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 30.

Nagy botrány színhelye volt, mint fővárosi tudósítónk jelenti, tegnap este a ferencvárosi pályaudvar. Budapesten keresztül Bosznia felé vitték a krakkói tüzekeket. Száztíz ember utazott két altiszt és egy tüzemester vezetésével. A ferencvárosi pályaudvaron átszállással közvetítették az utazást, a katonákat három személyszállító kocsihoz helyezték el. Az ilyen tömeges katonai szállítások rendszerint úgy történnek, hogy a vasúti kocsik háromnegyed részét foglalhatják csak el a katonák, egy, esetleg másfél szakaszt a podgyászok számára kell fentartani.

Most is e rendszer szerint osztották be a katonákat. Ez azonban nem tetszett az altiszteknek és a tüzemesternek, ők külön szakaszt kívántak a maguk számára. Keresték az állomásfőnököt, azonban csak a helyettesével tudtak beszélni, akinek azt mondták, hogy annyira össze vannak zúfolva az emberek, hogy még egy kocsit kell a vonathoz kapcsolni. Az állomásfőnök helyettese megvizsgálta a dolgot és kijelentette, hogy több kocsit nem adhat, részint azért, mert az altiszteknek nem jár külön szakasz, pláne külön kocsi.

Ektelen szitkozódásban tört ki erre a tüzemester:

— Gaz magyarok! Csak ebben az országban történhetik ilyesmi, ahol legyilkolják az idegen embert! Hundsungarn!...

A lármára leszálltak a kocsikról a katonák, az állomásfőnök-helyettes körül csoportosultak, ordítottak, fenyegetődöztek s a vasúti tisztviselők sietve menekültek a katonák elől. Nagy kavargás támadt a

perronon, a tüzemester és két közkatona kardot rántott és futottak az állomásfőnök-helyettes után.

Rendőr nem volt a közelben, veszedelmessé fajult a helyzet, a dühöngő katonákat senki sem merte megfékezni. Eppen jókor jelent meg a pályaudvaron egy közös hadseregbeli hadnagy, aki rendet csinált a katonák között. Az esetről jegyzőkönyvet vettek föl és megtették a feljelentést a katonai hatóságnál és a rendőrségnél, amely a vizsgálatot már megindította.

Az oltáregyesület záróestélye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30.

Ma tartotta az aradi oltáregyesület záróestélyét. A mai estélyivel egyelőre be is fejeződtek az egyesület előadásai, mert a vezetőség csak néhány hónap múlva szándékosik azok rendezését folytatni.

A mai estélyt egy szép zeneszám nyitotta meg. *Priegl Irenke* adta elő szongorán *Mozart* A-dur szongorhangversenyét *Csatáry Erzsike* kísérete mellett. Az előadók finom jáékta rajos tetszést aratott. A zeneszám után *Szemlér Ferenc* dr. székelyudvarhelyi tanár „Az igazi magyar nő típusa” címen tartott előadást. *Szemlér* dr. a történelemből vett példakkal bizonyította a női hivatás fontosságát. A történelmi tragédiák mélyén — ugymond — mindig ott találjuk a nőt, mint aki az emberiség sorsát tartja kezében. A mai kor dekadenciája is a női hivatás meghamisításának, a női jellem gyengeségének következménye. A női nevelés eszményképelt a magyar történelemből kell venni, mert ha a magyar nemzet meg akarja magát bicskulni, szebb jövőt akas magának biztosítani, akkor a női eszményképek példát kell követnie.

A tetszéssel fogadott előadás után *dr. Bedő Arpádné* énekelte el *Händel* áriáját *Müller* *József* zongorakísérete mellett. *Bedőné* képzett, erős hangja nagy hatással adta vissza a klasszikus zenemű finomságait.

Monay Ferenc dr.-nak, a minoritarend régebben aradi, most nyírvásárhegyi titkárnak felolvasása következett ezután. *Monay* azt vizsgálta, hogyan egyesíthető össze a huszadik század, a tudományok és az intellektualizmusnak e százada a hittel, a vallással. Az értelem és a tudás — ugymond — akármennyire is fejlődik, megnyugvást, életerőt nem ad. Tudásunk véges, korlátolt és bizonytalan; megnyugvást, önbizalmat csakis a hit melege, az egyház szeretete adhat. A társadalomnak, a művészeteknek jövőjét, az emberiség boldogságát csak az egyház biztosíthatja.

Lakatos Ottó dr. rendfőnök záróbeszéde fejezte be az estélyt. *Lakatos* dr. beszédében köszönetet mondott azoknak, kik az Oltáregyesület nemescélú estélyein közreműködtek, valamint az estélyek közönségének. Reméli, — ugymond — hogy azok az emberek, melyek az estélyekről elhangzottak, tovább fognak élni a közönség lelkében. Reméli, hogy az az akció, melyet az Oltáregyesület indított a vallástalanság, erkölcsatlanság és hitetlenség ellen, eredményeket fog hozni s a társadalmi élet megújítására fog vezetni.

A rendfőnök lelkes zárszavalt a közönség sajnósan megtapsolta.

Egy albaró szélhámoskodása

Letartóztatott sorsjegycsaló.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 30.

Az Aradi Közlöny hírt adott arról, hogy az aradi rendőrség egy országos csalót keres, aki sorsjegyszédőgéseket követ el különböző városokban. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, az országos csalót, aki *Wimmersberg báró* néven mutatkozott be mindenütt, Egerben tartóztatták le.

Az édeskes szélhámoskodásról a következőket jelenti tudósítónk:

Az egeri rendőrség már csütörtökön gyanuba vett egy fiatalembert, aki elegáns megjelenésével ösmérsőket hódított magának s aki zorra járta a pénztárazeteket, küdbabó sorsjegyeket árulva. Táviratozott a rendőrség több vidéki városba a fiatalember személyazonosságát megállapítandó, azonban akkor, amidőn megérkezett az egeri távirat, amely a rendőrség gyanuját megerősítette, a fiatalúr árkon-bokron túljárt, elutazott Egerből.

A rendőrség a megye különböző részére küldött táviratot a csendőröknek és tegnap már a tiszafüredi csendőrök erősen megvassalva vittek be az egeri rendőrségbe a sorsjegycsalót.

Az alig huszoneg esztendőes fiatalembernek érdekes és viharos múltja van. — Egy *szegedi* báró törvénytelen gyermeke, aki nevelte ugyan, azonban a fiu rossz társaságba kerülve, végleg elcsúszott. Megjárta már Amerikát is, ott küdbabó fogasokban, vendége volt a vidéki rendőrségek szuterénjeinek.

A fiatalember, akinek nevét bizonyosan még nem sikerült megállapítani, csütörtökön jött Egerbe. Elegáns megjelenésű, kavénási ismerettségre hamar szert tesz. Csütörtökön már egy sereg biliárdparti nyert meg az egyik kavaházban. — De már csütörtökön fölébredt ellene a rendőrség gyanuja. A dunanygyar helyettes igazgatója hívta föl rá a figyelmét, aki azt mondotta telefonon *Tóth Sándor* alkalmi tanácsnak, hogy a szédőgő nemának tevéte magát nála, amikor ott sorsjegyet akart eladni.

A szatmári református egyház sorsjeggyelvel hízalt. Vakmerőségében annyira msnt, hogy *Deák* rendőrségi felügyelőt is fölkereste, akitől megudta, hogy református és számított rá, hogy szintén vess sorsjegyet. Azonban *Deák*nak is gyanusoknak tűntek föl az okmányai, hamarosan tudomására adták, hogy né távozzon el a város területéről, míg információkat nem szereznek róla, küdbabó pedig felügyelet alatt tartják. A karácsonyra virradó éjszakát a rendőrségi lakonyában aludta át.

A rendőrség táviratozott Budapestre. A szédőgő ugyanis bizonyítványt mutatott föl, amiben *Luby Géza* egyházközség főhatalmaza, hogy a szatmári református egyház sorsjeggyel árulja. Megérkezett a budapesti rendőrség válasza, hogy *Luby Géza* senkinek ilyen meghatalmazást nem adott. Azonban mire előállították volna a szédőgőt, meglépett Egerből. A rendőrség megtudta, hogy *Poroszlóra*, onnan pedig *Tiszafüredre* készült. Táviratoztak mindkét helyre és vasárnap a szédőgőt, aki már akkor tudott egy csomó értékes sorsjegyet, a tiszafüredi rendőrség letartóztatta. Tegnap délután erősen megvassalva hozták be. A csendőrök előtt nagyban tiltakozott a szédőgő letartóztatása ellen.

— Ha *Wimmersberg Nándor* báró vagyok, hogy mernek engem letartóztatni?

Minden azonban nem imponált a rendőröknek. Itt aztán újból megnézték a hamis meghatalmazást, és azonban Sárkösi József névre van kiállítva. Tóth Sándor alkapitány előtt beismerte, hogy a meghatalmazást ő írta, azonban hol Wimmersberg bárónak, hol meg Sárkösi Józsefnek vallotta magát, majd megmaradt amellett, hogy Wimmersberg Nándor báró, apja özvegyesdedt báró, aki Szegeden katasztrófa becsilómérnök. Tiltakozott is ellen, hogy őt fogva tartásák, mert ha maga írta is a meghatalmazást, az alá Luby Géza írta a névbélyegzőt.

Javában tartott a kihallgatás, amikor megérkezett a fővárosi rendőrség távirata, hogy Wimmersberg Nándor bárót, alias Sárkösi Józsefet a debreceni ktr. ügyészség csalás miatt köröz. A színházas azonban tagadta, hogy ő a lene bármilyen bűnügy is folyamatban volna.

Ma átkísérték a debreceni ktr. ügyészséghez.

Kurticsiak küldöttsége a kultuszminiszternél.

Állami iskolát kérnek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30.

Néhány hét múlva a szémszédes Kurtics községből deputáció keresi föl Apponyi Albert gróf kultuszminisztert s állami iskolát kérnek tőle.

A deputációzás előzményei ezek:

Kurticson évekkel ezelőtt mozgalom indult meg az iránt, hogy a községi iskola államosítsák. Indokolt volt ez a mozgalom egyrészt azért, hogy az amugy is magas községi pótdíjával túlterhelt szülő polgárok helyett könnyítve legyen, de másrészt azon körülmény miatt, hogy a község területén ez idő szerint közel 600 tanköteles gyermek iskolába nem járhat, mivel a jelenlegi tanteremek ugyanis teljességgel már pedig a magyarországnak jobb talaja áll van, mert ezen tanévben is a községi iskola igen sok tanulót volt kénytelen visszautasítani helyetlenség miatt.

A község képviselő testülete a bajon szótendő, még 1907. évi április hó 22-én elhatározta, hogy a községi iskola állami kaszáltsághoz vételét kéri.

A meglévő tanteremek és tanítói lakások átadásán kívül felajánlotta a jelenlegi sártés piscot egy 6 tanteremű áll. iskola felépítésére. Felajánlott évi 5600 kor. hozzájárulást. Elhatározta, hogy az építkezéshez szükséges 5500 kor. összeget 50 éves törlesztésű kölcsönrel felvevél.

E határozat a kir. arszélfelügyelőség útján fel is ment a vall. és közokt. miniszteriumba, de ott visszautasították. Ekkor a közigazgatási bizottság újból felterjesztette, melyre az ideig még mindig válasz nem érkezett.

Ugyanazér: ma egy küldöttség felkereste Vadsárhelyi Dezső országgy. képviselőt, hogy az ügy megvalósulását segítsen elő. A küldöttséget Weiss József igazgató-tanító vezette; részvételük még a községi bíró, törvénybíró, továbbá Maurer Ödön iparos és mások, jobbra románok.

A képviselő a legmesszebb menő támogatását biztosította s megígérte, hogy Apponyi miniszterhez egy felutalandó küldöttség részére kihallgatást eszközöl ki.

A küldöttség 1909. január hó 18-iki körül fog utazni.

Az olaszországi katasztrófa.

Részletek a földrengésről. — Emberhekatombák.

Száznyolcvanezer halott.

— Az Aradi Közlöny táv. ért. —

Arad, december 30.

Olaszország déli félszigete és Szicília, az ókori műveltség legősibb két fészke, melyre az istenek mosolya sugárzott le, az istenítélet napjának színhelye. Elszorult szívvel olvassuk az egyre fenyegetőbb és rémületesebb híreket, amelyek a veszedelem színhelyéről kerülő uton érkeznek. A kalabriai katasztrófa hevesebbnek és gyilkosabbnak látszik minden előzőinél. Ennyi emberélet pusztulása soha még nem hirdette a természet titokzatos erőinek pusztítását. Messzina eltűnt a föld színéről. Száznyolcvanezer ember sirjával szolgál a háborgó föld forró mélyeége.

A legnagyobb pusztulás Messzinában és Reggio di Kalabriában, mert ezek a legnagyobb városok és így itt legtöbb az áldozat; de ezeken kívül még több város és község is elpusztult. Így például Bagnara város, Szeninora község és még egész sereg helység. Mennyi az áldozatok száma, ma még pontosan nem lehet tudni. A táviratok e tekintetben meglehetősen ellentmondók, de kétségtelenné tesz, hogy több mint száznyolcvanezer ember vesztette el az életét. A rettenetes csapás a messzinai tengerszoros partvidékét egészen megváltoztatta. A segítőakció már megindult s maga az olasz király is elutazott Sziciliába, hogy támogatására siessen szerencsétlen alattvalóinak.

Mindazokból a hírekből, amelyek eddig érkeztek, még nem tiszta a kép, amelyet a déliolaszországi pusztulásról kapunk.

Ha ez a vérfagyfűző, dermesztő szám igaznak bizonyul, akkor a húszadik század legfélelmetesebb katasztrófájával állunk szemben, amely gyászba ejti az egész világot. Alább mondják el távirataink a földrengés borzalmait; sok részlet hiányzik még, mert a távirati összeköttetés a végzetsújtotta városokkal megszakadt. Fájdalmas együttérzéssel kísérjük Szicília klasszikus népének megrendítő katasztrófáját és minden részvétünket esepgetjük balzsamul a nemes olasz nemzet véres sebeire.

Messzina katasztrófája.

Rómából táviratozzák: Messzinában csak nagyon kevés ház maradt meg, így a városházának és a Tricaria szállónak homlok-része. A többi rész összeomlott, de csak az omladékok eltakarítása után lehet konstatálni, hány ember halt meg. A csőcselék jár kel a romok között és a rablás egyre tart Messzinát Di Cassato tábornok fenhatósága alá helyezték és a katonaság fegyveres erővel igyekszik a fosztogatók által megzavart rendet helyreállítani. A város közelében apácák által fentartott nevelőintézet összeomlott. Az apácák és az összes növendékek a romok között lettek halálukat.

Rómából táviratozzák: Messzina a földrengés után tíz óráig teljesen el volt zárva minden összeköttetéstől. A Piemont cirkálóhajón több dróttalan távirókeszülék

megrongálódott. A megsérült gőzösök és hajók száma ötszáz.

Rómából jelentik: Hivatalos táviratok megerősítik, hogy Messzina megmaradt részét tite pusztítja és hogy a csőcselék több helyen fosztogat. A katonaság már a tegnapi nap folyamán több fosztogatót agyonlőtt. A hivatalos jelentés hozzáteszi, hogy a katonaság megtesz minden intézkedést. A kiszabadult fegyverek, számszerint kétezerhetvenen, terrorizálják a várost és nagyon megnehezítik a mentőmunkálatokat.

Anbri admirális, hadügyi tengerészeti államtitkár azt jelenti, hogy többször megkísérelte hajójáról dróttalan táviratozással érintkezésbe lépni Messzinával, de minden experimantum sikertelen volt. Végre este hat órakor a Sazza torpedóhajóról megkapta az első hírt és több hajót elküldött segélynyújtás céljából. A haditengerészet nem szenvedett veszteséget és a Messzina alatt levő olasz kereskedelmi hajók közül egy sem veszett el. A tengernagy megerősíti azt a hírt, hogy kaszárnyák összeomlottak és hogy nagyon sok katona elpusztult.

Rómából táviratozzák: Messzina lakosságának tulnyomó része a katasztrófa pillanatában a házakban volt, a melyek felettük összeomlottak. Az utcák egy pillanat alatt tele lettek omladékokkal.

Újabb távirat szerint az egész messzinai helyőrség elpusztult. Egy torpedóhajó, amely a katasztrófa idején a messzinai tengerszorosban volt, azt jelenti, hogy a tengerfenék egészen megváltozott. A hajózás nagyon veszedelmes, mert valamennyi világítótorony összedőlt.

Rómából jelentik: Messzinából, Cataniából és Reggio di Calabriából rémületes hírek jönnek, amelyek szerint Messina és Reggio di Calabria ugyszólva teljesen elpusztult. Mindkét város rettenetes látványt nyújt és valószínűtlen, hogy sikerülni fog újra felépíteni, annyival inkább, mert szakemberek a katasztrófa megújulását jósolják. Valószínű, hogy a két városnak életben maradt lakosai ki fognak vándorolni és másol telepednek le.

Rómából táviratozzák: A Secolo-nak jelentik Palermóból: Messzina eltűnt a föld színéről, százhatvanezer lakosa közül csak tízenkétezen tudtak megmenekülni, száznyolcvanezer ember a katasztrófa áldozatául esett.

Egy szemtanú.

Cataniából jelentik: Egy messzinai menekült mesélt:

— Lehetetlen leírni a rettenetes eseményt. A város óriási romhalma. Majdnem az egész lakosság életét veszítette. Csak néhány ezer polgár menekült meg. Az életben maradtok nyomorognak és ki vannak téve a téli idő viszontagságainak. Szavatjukra is szükség van a romok között pusztító tüzek oltásához. A pályaudvar is beomlott és valamennyi vasúti kocsi elpusztult. Az utcákat nem lehet felis-

marni. Az egyetem, a posta- és távírdahivatal, valamint a többi középület eltűnt. A gáz- és vízvezetékek teljesen elpusztultak. Az első órákban a város minden segítség híján volt, miután a hatóságok, csapatok, őrségek, orvosok és gyógyszerészeket a romok eltemették. Az első segítséget egyes hajók matrózai nyújtották. Es alkalommal különösen egyes kereskedelmi hajók legénysége dicsőre említhető hősiességgel tűnt ki.

A földindulás.

Rómából jelentik: A Triuna egyik tudósítója Plazóban a Zaffé torpedócsapadék tisztelt, akik a kritikus pillanatban Messinára előtt állomásoztak, tapasztalataikról meginterjúvolta. Ebből a beszámoló szerint 5 óra 30 perckor a tenger fenyegetően hullámsani kezdett, úgy, hogy a hajókat ide oda vetette. Mindjárt után óriási hullám csapott a szárazföldre, elpusztította a partokat. Az Andrássy nevű magyar csomagszállító gőzös horgonykötelékének elszakadása következtében más hajókhos útdőrt, miáltal utóbbiak megrongálódtak. A hajógyarak elpusztultak és a part rövid idő múlva tele volt romokkal. A Zaffé matróza partra szállt és résztvett a mentési munkálatokban. Látták, amint megmenekült fegyverek bankokban és üsletekben fosztogattak. Egy angol hajó legénysége megmentett egy családot és öt más egyént kimentett egy égő házból.

Hivatalos jelentések.

Palermóból jelentik: Este érkezett meg az első hivatalos távirat a messzinai prefektustól, mely a következőket közli: A katasztrófa minden képzeltet felülmúl. Messinára majdnem teljesen elpusztult. Mintegy 12 000 ember életét veszítette. Lehetetlen az általános rémületet és zavart és az óriási pusztításokat leírni. Minden segítség elégtelenség látszik. Sürgősen szükség van élelmiszerekre. A szerencsétlenség színhelye rettenetes látványt nyújt, miután a város különböző részein tűz is kúrtott, amely felett lehetetlennek látszik utrá lenni.

Reggio di Calabria pusztulása.

Rómából táviratozzák: Reggio di Calabria-ból még mindig nem érkeztek részletesebb hírek. Az a remény, hogy ez a város nem szenvedett annyi kárt, mint Messzina, egyre jobban foizadódik. Valószínűnek látszik az a feltételezés, hogy a hatalmas vízoszlop a város alacsonyabban fekvő részét teljesen elpusztította.

A Sappho hadihajó parancsnoka azt jelenti, hogy a tenger egyszerre dagadni kezdett és egy pillanat alatt tíz méter magas hullám hömpölygött a rakodópart felé. A következő pillanatban az egész kikötő tele volt hajóroncsokkal. Az Adria-társaság Andrássy nevű hajóját csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudták megmenteni, miután előbb egy torpedóhajóval összekötődött.

Újabb távirat jelenti: Reggio di Calabria-ból gyéren érkeznek hírek, amelyekből a város kétségbeesztő helyzetét kell következtetni. Egy csendőrhadnagy rövid táviratot küldött, amelyben azt mondja, hogy Reggio di Calabria egészen elpusztult és hogy számtalan ember vesztette életét. Alig egy perc alatt ötször ismétlődött meg a földrengés.

Egy menekült a következőkben írja le Reggio di Calabria pusztulását:

— A város lakossága nyugodt álomba volt merülve, amikor egyszerre láthatatlan ágyuk borzasztó bombázása kezdődött. A tenger irtózatosan háborgott. Hirtelen óriási hullám tódult be a városba és elárasztotta a városrészeket. Csakhamar

egész utcák omlottak össze s mindez alig egy-két perc műve volt. A hadihajók, amelyeket a lakosság segítségére küldöttek, hasztalan keresték azt a helyet, ahol Reggio di Calabria állott és kénytelenek voltak visszatérni anélkül, hogy a város nyomát megjutdák volna találni.

Gerate Marinából jelentik: Reggio di Calabria prefektusa, aki másként hangzó hírek ellenére sértetlen maradt és ideérkezett, beszéli, hogy Reggio di Calabria a földrengés következtében teljesen elpusztult. A katasztrófa ezrek életébe került. A prefektura és a többi kormányépületek beomlottak. A vidék más községeiben is nagy kárt tett a földrengés.

Katonák a romok alatt.

Rómából jelentik: Reggio di Calabria-ból jelenté-e szerint több száz katona a romok alatt van. Számos rendő: is meghalt, vagy megsebesült.

Újabb földindulás.

Palermóból jelentik: Tegnap este 7 óra 30 perckor itt rövid ideig tartó újabb földrengés történt. A lakosságot rémület fogta el és szent képekkel a kezébe jár az utcán.

Olaszország gyásza.

Rómából jelentik: Egész Olaszország mély gyászban van. A tőzsdék és színházak zárva vannak. Mindenütt segítő bizottságok alakulnak. Az ország minden részében, különösen Palermóban és Catanában orvosok és polgárok vesznek részt a segítő akcióban. Számos községből a tűzoltóság, valamint csapatok érkeznek Messzinába és Reggio di Calabria-ba, ahol a mentési munkálatokat szervezik. Mindenfelől részvétvtáviratok érkeznek, amelyek segítséget jelentenek be.

Részvétnyilatkozatok.

Rómából jelentik: A pápa, akit a calabriali és szicíliai katasztrófa mélyen megrendített, megbizta a palermói érseket, továbbá a catanzarói püspököt, hogy részvétét fejezzék ki a sújtott vidékek lakosságának és küldjenek neki részletes jelentéseket.

Trieszt-ből táviratozzák: A trieszti törvényhatósági delegáció a cataniai és szicíliai nagy katasztrófa hatása alatt megbizta a podesztát, hogy az olasz főkonzulknak részvétét fejezze ki.

Az Adria társaság kára.

Fiuméből táviratozzák: Az Adria hajótársaság messzinai főügynökségétől táviratot kapott, amelyet egy olasz torpedóhajó vitt Palermóba. Ott adták fel, mert Messzinával minden távirati összeköttetés megszakadt. A távirat szerint a Matlekovics Sándor nevű hajó sértetlen maradt. A hajó azonnal felajánlotta szolgálatait a hatóságoknak s ezer sebesültet helyeztek el rajta. A Nagy Lajos és Andrássy gőzösek erősen megsérültek. A rakodópartok és moók viz alá süllyedtek. Az Adria kőszénraktára eltűnt a föld színéről.

A távirat megfogalmazásakor a messzinai főügynökségnek csak három hivatalnok volt jelen, a többről semmi hír.

Újabb távirati értesülés szerint az Adria messzinai főügynöksége Palermóba költözik, mert Messzina romhalmaz. A városban még ivóvíz sincs. Az ügynökség nyolc tisztviselőjének nyoma veszett. A Nagy Lajos gőzös a vízvonal alatt két léket kapott és meglett vízzel, de megmentették.

Seidelhuber, a Nagy Lajos kapitánya megsebesült.

A segélyakció.

Rómából jelentik: Ma itt központi bizottság alakult, amely határozni fog azon összegekről, amelyeket a magán- és a közjótékonyok a messzinai áldozatok számára rendelkezésre bocsátott. Az aostai herceg elnöklésével továbbá segítő bizottság alakult, amely a szenátus és a kamara elnökéből, a hadsereg és tengerészet vezérkari főnökéből, Róma polgármesteréből, a Vörös kereszt egyesület és a sajtószövetség elnökeiből, az olasz bank vezérigazgatóiból, a közegészségügy, valamint a polgári közigazgatás vezetőiből fog állani.

A tenger pusztítása.

Rómából táviratozzák: Salcilla mostani katasztrófája a legborzasztóbb volt, amely a liszaboni földrengés óta a föld valamely pontját sújtotta s Pompeji pusztulására emlékeztet. Az éjjel koromsötét volt és a sötétséget csak helyi közel világította meg a romokból kicsspó láng. Az óriási hullám Ganzirri és Faro kölvárosokat egyszerűen elsodorta. A tenger a világot összes lakóikkal együtt elnyelte s egész földterületeket a tengerbe süllyesztett.

Földrengések más helyeken.

Laibachból táviratozzák: A szelismegmérő készülék tegnap este hét óra harmincnyolc perc és tízperctől másodperckor közel földrengést mutatott, amely nyolc óra hét perckor ért véget. A földrengés Alsóclassorizágban volt.

Cettinéből jelentik: A múlt éjjel egy órakor heves földrengés volt. Háromnegyed 2 órakor a lökés megisméltődött.

Az olasz királyi pár Nápolyban.

Nápoly-ból jelentik: A király és a királyné este 7 órakor nagy embertömeg által élénken üdvözölve, ideérkezett és egyenesen az arzenálba ment, ahol a Viktor Emánuel gőzös fedélzetén Messzinába utazott.

A király hangulata.

Rómából táviratozzák: A király a pályaudvarra elutazása előtt számos képviselőt fogadott. Egy képviselő beszédet akart hozni a témán, de a király e szavakkal szakította félbe:

— A mostani pillanat nem való efféle szabadságra!

Viktor Emánuel a katasztrófa színhelyén.

Rómából táviratozzák: A királyi pár reggel kilenc órakor érkezett Messzinába. Mihelyt a hajó horgonyt vetett, a király rögtön csónakba ült és partra szállt. Megköszönte a katonáknak és az idegen nemzetbeli matrózoknak a mentés körüli fáradozásukat, majd a mentési munkálatok előrehaladottsága felől érdeklődött. A királyné ezalatt meglátogatta a hajókon elhelyezett sebesülteket. Este a királyi pár Reggio-ba utazott.

Megmenekült magyar művész.

Palermó-ból táviratozzák: A menekültek között van Keralek Paula énekművész, a budapesti Operaház tagja is, aki úgy mentette meg életét, hogy leugrott a rombadólt Trinácia-szálló harmadik emeletéről. A művész csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

Egy tudós a földrengésről.

Palazzo egyetemi tanár, római geológus a földrengésről így nyilatkozott:

— Calabria — szelismegmérő szövege —

még egészen új földterület és még nem szilárdult meg kellőleg. Esért állandóan ki van téve az alsó földrétegek csussamlásának, ami által ugynevezett tektonikus földrengések állanak elő. Calabria azon a területen van, amelynek törésvonalát Suess tanár megállapította. E vonal ív alakú és Calabria alatt haladva Messina felé megy. Az ív középpontja a Lipari szigetekenél lehet, de más küllőszerű rengési irányok is szelkik Calabriát a tyrrheni és ioni tengerek felől, következőleg ezek a tektonikus rengések mindaddig ismétlődni fognak, míg a kritikus földterület aló réteget teljesen kivegyenlítőde az alsó réteget betöltik.

Szomorú statisztika.

A történelem a következő nagyobb földrengéseket jegyezte fel:

Kr. u. 79. A Vesuv kitörése, amikor Herculaneum és Pompeii elpusztult.

19. és 526. A földközi tenger partján történt földrengés, amikor összesen mintegy százhuszezer ember pusztult el.

1631. decemberében a népolyi földrengés, amelynek háromezer ember esett áldozatul.

1692. A jamaikai földrengés háromezer halottal.

1693. Siciliában a földrengés következtében számos város pusztult el, köztük Catania is és hatvanezer ember halt meg.

1724. Délamerikában Saima és Callao városokat pusztította el a földrengés és száznyolcvanezer ember vesztette a romok között életét.

1755. november 1. A liszaboni földrengés hatvanezer áldozattal.

1783. A calabrial földrengés, amikor harmincezer ember pusztult el.

1799. Ecuador és Pern országokban a földrengésnek hetvenezer áldozata volt.

1812. A caracasi földrengés huszezer halottal.

1839. A martiniquei földrengés hétszáz áldozattal.

1880. A chiosi nagy földrengés, amikor tizennégyezer ház és négyezer ember pusztult el.

1891. október 28. Japánban huszezer épület és kétezer ember esett a földrengés áldozatául.

1902. A Mont Pelée kitörésével kapcsolatos nagy földrengés, amely megsemmisítette Martinique szigetét huszezer lakossal együtt.

1905. A calabrial földrengés.

1906. A san franciskói földrengés, amely a virágzó amerikai várost teljesen romba döntötte.

A katasztrófa hatása.

Rómából táviratozzák: Számosan, akik a messzinai katasztrófa alkalmával megmenekültek, öngyilkosságot követtek el, amikor látták, hogy családjuk és vagyonuk elpusztult. Egy képviselő sürgőzött Rómába és Catanába, hogy az életben maradt messzinaiak számára küldjenek élelmiszereket, mert különben ezek éhen pusztulnak el.

Tegnap este Palermóban és Messzinában ismét földrengés volt. A félelem a lakosság körében tetőpontra hágott és ismét igen sokan elmenekültek. Messina több városrészében tűz pusztult. Palermóból több orvos érkezett, akik egy hajón kórházat rendeztek be.

A Sanct Elena-kaszárnya, ahol három század katonaság volt, teljesen elpusztult és csak husz ember menekült meg. A 29. gyalogezredből csak tíz ember maradt élve. Négyezer pénzügyőr közül tizenöt kivételével, a többi halott fekszik a romok alatt.

Egész Olaszországban gyűjtés indult meg a földrengés folytán szerencsétlenül járt családok felszámolására, s már eddig is több, mint egy millió lira folyt be.

Több nagyobb olasz hajó, így a *Tavrina* kétezeröttszáz ágygyal s a *Campania* kétezer ágygyal Génuból Messzinába indult. Az utcai forgalom Messzinában teljesen megszűnt, mivel az utcákat teljesen elborítják a házomladékok. Argol és orosz matrózok hősiességgel vesznek részt a mentési munkálatokban. Számos hadihajó élelmiszerekkel megrakodva Messzinába indult.

Rómából táviratozzák: Egész Olaszországban óriási a szomorúság és a részvétel. A lakosság teljes apátlába merült az egyre rémesebb hírek következtében, úgy hogy már alig olvaszák a lapokat, amelyek pedig naponta többször külön kiadásokban hozzák az újabb megrendítő részleteket.

MULATSÁGOK.

(=) Az Izraelita nőgyűlés mulatsága. Az aradi Izr. Jótékony nőgyűlés és népkonyha január 5-iki estélyének rendező bizottsága nevében ezennel felkérem azon urhölgyeket, akik az estélynek konyhaművészei kiállításán részt venni szivesek lesznek. hogy az estélyeket január hó 5-én délután 3 és 5 óra között a Fehér Kereszt nagytermébe felküdöni és az ott jelen levő védaszonvoknak átadni sziveskedjenek. Egyidejűleg felkérem a leányrendező bizottságnak, az urasszonyok bizottságának, ugyancsak az összes szives közreműködőknek minden tagját, hogy január hó 4-én délután 4 órakor a Fehér Kereszt nagytermében az elhelyekedés és munkakör megállapítás végett közös értekezletre megjelenni sziveskedjenek. Neuman Fűst Mária elnök.

(=) A nőlistviselő Szilveszter estélye. A szépségtörő Szilveszter-estélyek száma az idén egygyel szaporodni fog: Az aradi nőlistviselők egyesülete a Weitzer János-utcai leányiskolában levő helyiségében Szilveszter-estélyt tart, melyen tagjain kívül vendégeket is szivesen lát.

(=) Az aradi kereskedők Szilveszter estje iránt, amely csütörtökön este, a Központi szálló nagytermében lesz, rendkívül nagy érdeklődés nyilatkozik meg, amely előre biztosítja annak sikerét. Ugy az érdekes számokban bővelkedő műsor, mint a nyereséniárgyakkal dus tombola s táncsal egyetemben kedves szórakozást kínál a közönségnek. Az est pontban kilenc órakor kezdődik. A tombolára újabban adományokat küldtek: Binéth Ignácné, Eisler Irma, Donáth Simonné, Funkelstein Józsefné, Halpern Miksáné, Galler Issóné, Glück Dossóné, Hoffmann Sándorné, özv. Inkel Emilné, Keppich Zsigmondné, Pálitz Ármádné, Schaffer Henrikné urak, Domány József bornagykereskedő és Klein Sándor urak.

(=) Katholikus bál Aradon. Az aradi katolikus hívők szellemi szórakoztatásán kívül az egyházközség vezetői vidámabb társasági összejövetelekről is próbálnak gondoskodni. Ennek előlése céljából legközelebb katolikusbált rendeznek, amelynek rendezésén a társadalom jelesei fáradoznak. Így valószínűleg ép oly sikere lesz annak, mint amilyen sikere éveken át példánul a lutheránus pikniknek volt. Hogy a bált mely napon tartják meg, azt még nem döntötte el a rendezőség.

(=) A Boros Bálkör (Sárosl-utca 1.) ma este fél 9 órakor tartja házi estélyét, mely estélyre a t. tagokat és általuk bevezetett ven-

dégeket ezáltal meghívja a kör elnöksége. A hangverseny több számból fog állni, melyet részben hivatásos művészek, részben pedig műkedvelők adnak elő. Hangverseny után előgányszene. Balépti díj nincsen.

A FIATALOK a Nemzeti Színházban.

Sorok egy aradi művészfiuról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 30.

A Nemzeti Színházban — mint budapesti tudósítónk írja — mostanában nagy bajok vannak. Az „új színészgeneráció megteremtését” azzal kezdték, hogy szerződötték Rajnai Gábort, a Vigszínház tagját, aki tudvalevően aradi fia. Akkor szerződötték, amikor a Vigszínházban nem vált be. Adtak neki négyezer koronától tizenkétezer koronáig emelkedő szerződést, fölléptették a „Hófehérké”-ben, amelyben egyáltalában nem vált be. A vele való kísérletezést azzal folytatták, hogy kiosztották neki a „Szerelmeskedés” egyik vezető szerepét; a próbák során azonban bebizonyosodott, hogy alkalmatlan erre a fontos szerepre. Elvették tőle a szerepet és másnak adták. Most pedig van a Nemzeti Színháznak egygyel több tagja, akinek tizenkétezer koronás fizetést kell adni.

A modernnek bevonulását folytatták Somlai Artur szerződötésével. Neki szánták Ibsen „Vadkacsa” című színművének főszerepét és Shakespeare „Antonius és Kleopatra” című színművében Antonius szerepét. A próbák során azonban megint rájöttek arra, hogy ezekre a szerepekre Somlai alkalmatlan. Most pedig egyáltalában nem tudják, kinek adják a szerepet. Azt sem tudják, vajjon beválthatják-e azt az ígérteket, mely szerint ezeket az említett darabokat egyáltalában bemutat-hatják-e.

A Nemzeti Színházban egyébként is nagy a színészhiány. A sok régi, koturnusos színész hasznavehetetlen, az újak nemkülönben azok.

Míndezekhez a bajokhoz hozzájárul az, hogy Odry Arpád hosszabb ideje beteg és nem tudja kivel helyettesíteni. Császár Imre szerepkörére szintén nincsen színész. A Nemzetiben nagyon szeretnék, ha Csontos Gyulát sikerülne szerződötetni. Több ízben tárgyaltak vele, ezek a tárgyalások azonban nem vezettek eredményre.

Azonkívül pedig nincsen senki, aki Márkus Emilla szerepkörét átvehetné.

AZ ARADI KÖZLÖNY NAGY KÉPES NAPTÁRA.

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára, mint minden esztendőben, úgy az 1909. évre is gazdag tartalommal és a pompás illusztrációk egész tömegével jelenik meg. A naptárt újév napján szétküldjük úgy vidéki, mint helybeli előfizetőinknek.

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát megkapják összes előfizetőink, azok is, akik január elsején lépnek előfizetőink táborába. Hogy a több mint négyszáz oldalas naptár szétküldése körül fennakadás ne legyen, azért kérjük azokat az előfizetőinket, akik hátralékban vannak, hogy a hátralékos összeg beküldését el ne mulasszák.

Aradi Közlöny

szerveztősége és kiadóhivatala.

Általános sztrájk Budapesten.

Egy napig szünetel minden munka.

A szociáldemokraták válasza Andrásynak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 30.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a fővárosban október 8-ikán lezajlott véres tüntetésekből arra a meggyőződésre jutott, hogy a vas- és fémmunkások országos központja az a hely, ahonnan a szervezett munkásokat kihágásokra ingerlik. A fővárosi rendőrség vizsgálati aktáit szal küldötte vissza, hogy a vas- és fém munkások szakszervezetének felfüggesztését rendelte el.

A rendeletet tegnap hajtották végre a fővárosi előjáróságok s ma a szociáldemokrata párt feleletképen elhatározta, hogy Budapest területén huszonnégy órára minden ipari munkát beszüntet a szervezetbe tartozó munkásokkal. Este mondotta ki ezt, a főváros életét hacsak rövid időre is megbénító ultimatumot s az éjszakai munka helyére a szünet lépett. A főváros munkássága, — mint tudósítónk jelenti — örömmel vetette magát alá a pártvezetőség parancsának s így a fővárosi sajtó szintén kénytelen az általános sztrájk rombolását tűrni s a lapok csak szombat reggel jelenhetnek meg. Csak a világító munkások vannak felmentve a szünetelés alól s a pártvezetők kegyelmétől a pinérek este hat órakor újra kiszolgálhatják a kávéházak, korcsmák vendégeit.

A nevezetes esemény előzményeit a következőkben ismertetjük:

A felfüggesztés oka.

En év október 8-án este a Szépművészeti Múzeum mögött nyolc kileneczáz szociálista gyülekezett össze és végigvonult az Andrásy uton. Aznap történt, hogy Buda Dussó főkapitány, tekintettel az előző napi zavargásokra, a szociálistáknak estére hirdetett huszonnégy gyűlést betiltotta. Ez a betiltó határozat nyomán még délután elterjedt az a hír, hogy estére a szociálisták nagy verekedést inszenálnak az utcákon. Minthogy ezt igazolni látszott az is, hogy az utcákon isgató cédulákat osztogattak, amelyeken a munkásokat felszólították, hogy este legyenek künn az utcán, a rendőrség óriási apparátussal jelent meg a főváros főbb utvonalaiban. Az Andrásy uton, ahová a ligetből a szociálisták kivonultak, a lovas- és gyalogos rendőrök egész hadserege várta már őket. Az összetűzés az Oktogonon történt. Bónis hatodik kerületi rendőrkapitány felszólította a tüntetőket, hogy oszoljanak széjjel, de a felszólításra ezek asszal válaszoltak, hogy Bencsik József lovasrendőrt lelőtették. A rendőrnek jobb karját zústa össze a golyó. A rendőrök sortűzzel feleltek és öt embert sebesítettek meg. Az est után következő hajszában még többen kaptak kisebb-kisebb sebet. Huszonnégy embert állítottak elő a főkapitányságon, akiket a hajnali órákig hallgattak ki. Valamennyinél találtak vasbotokat és revolvereket. A vizsgálat során egyes tanuvallomásokból a rendőrség megállapította, hogy a vasbotokat és revolvereket a Danubius- és Magyar-Balga gyár vas- munkással szeresték be és adták át a tüntetőknak. E tanuvallomások szerint a két gyár munkással ólvasda forgópisztolyt szerestek be és

azt este hat órakor osztották ki a tüntetők vezetőinek.

A rendőrség a huszonnégy előállított ember ellen emberölés kísérletének büntetése címén irdította meg a vizsgálatot, mert a tanuvallomások alapján bebizonyították látták azt is, hogy azok, akiknél forgópisztolyt és vasbotot találtak, azért vették magukhoz a fegyvereket, hogy a rendőrséget, illetve az ellenük kivényeit lovas- és gyalogosrendőröket ártalmatlanná tegyék.

A főkapitányság ennek következtében a tanuvallomásokat elküldötte az ügyészségnek és elküldötte a belügyminiszternek. A belügyminiszterhez szonkívül felterjesztést is intézett, hivatkozva a mellékelt tanuvallomásokra s arra a körülményre, hogy a zavargásokra és véres verekedésekre *„jóröben is a vas- és fém munkások fogják adni a legtöbb alkalmat, valamint hivatkozva arra is, hogy a vas- és fém munkások szervezetében beszél meg rendszeren a tüntetések tervét, kérte a belügyminisztert, hogy a vas- és fémmunkások és rokon szakmák országos szövetségét függeszesse föl és a vizsgálat megejtése után oszlassa fel.*

A belügyminisztérium a hozzája benyújtott felterjesztés kerelmének elzet teendő, a tanuvallomásokban elegendő okot talált és a szövetség felfüggesztését rendelte el.

Két ember miatt.

Néhány hét előtt történt, hogy a hetedik kerület egyik ládagyárában az asztalos szakszervezet két tagja két szerkezellen munkást arra akart bírni, hogy hagyják abba a munkát. A szervezetellen munkások egyike szó: is fogadott, a másik ellenben kijelentette, hogy ő tovább dolgozik. A két szervezetellen munkás erre az utóbbi megverve. A vizsgálat során nem lehetett megállapítani, hogy a két szervezetellen munkás a szakszervezet megbízásából követte el tettét.

A főkapitányság az esetről szóló jegyzőkönyvet fölterjesztette a belügyminiszternek, akinél már egy fő terjesztés volt október tízedike óta. E fölterjesztésben a rendőrség épp úgy, mint a vasmunkásoknál, asszal vádolta az asztalosok budapesti szakszervezetét, hogy az ő egyetési helyiségükben szervezik a tüntetéseket. A belügyminisztérium, akárcsak a vasmunkásoknál, itt is talált nyomás okokat és elzet elrendelni az egyesület ellen a vizsgálatot. Tegnap este háromnegyed hét órakor az asztalos szakszervezet Luthar utca 1. szám alatt levő hivatalos helyiségében az előjáróság kiküldöttel felolvasták a felfüggesztést elrendelő végzést, lefoglalták a könyveket és lepecsételték a helyiségeket. Hétezer koronát találtak a pénztárban. Est az összeget lefoglalták és magukkal vitték.

A felfüggesztés után.

A felfüggesztés híre munkáskörökben nagy izgalmat keltett és ma reggel óta erős agitáció folyik városszerte, hogy a munkásság tiltakozásának hamarosan kifejezést adjanak.

A felfüggesztést elrendelő végzést a belügyminisztériumból a fővárosnak kézbesítették és ott, a kapott utasítás szerint a kerületi előjáróságok azonnal végrehajtották, úgy, hogy

a felfüggesztés teljesen váratlanul és készületlenül érte a szakszervezeteket.

A vas- és fémmunkások szakszervezetében és az alcsoporthoz a felfüggesztés minden nagyobb izgalom nélkül történt, az asztalosok Luthar utca 1/c szám alatt szakszervezetében mintegy 150 ember volt együtt, akik óriási zajongással, izgalommal fogadták a felfüggesztés kihirdetését és fogadalmat tettek, hogy elmennek Andrásy Gyula gróf elé és majd észre térülnek.

A rendőrség a kspott jelentés alapján erős őrizet alá vette Andrásy Gyula gróf Fő-utca 11. szám alatt levő palotáját, az asztalosok azonban oda nem jöttek el és ma délig ott semmi sem történt.

Arról értesítették azonban már több oldalról a főkapitányságot, hogy a munkások titkos megbeszéléseket folytatnak, nemcsak a felfüggesztett szakszervezetek, hanem a központi pártvezetőségben és a többi szakszervezetekben is. Ott ugyanis most arról tudnak, hogy a belügyminiszter még több szakszervezetet fog felfüggeszteni a mai és holnapi nap folyamán. Est a munkások úgy akarják megtorolni, hogy általános sztrájkra készülnek.

A rendőrség minden intézkedést megtett, hogy esetleges zavargásoknak elejét vegye.

Az általános sztrájk proklamációja.

A délután folyamán a szabadszervezetek vezetői és a szociáldemokrata párt vezetősége a Gutenberg palota nagytermében tartottak értekezletet, melyben egy politikai sztrájk felett tanácskoztak.

A pártvezetőség felvetette azt a kérdést, vajjon a szervezetek felfüggesztésére adandó válaszul ne nyuljon-e a munkásság a végső eszközhöz: az általános sztrájkhoz, mely azonban csak a főváros területére szorítkoznék.

Lelkesedéssel járultak hozzá a bizalmi férfiak az indítványhoz s még az est folyamán a következő röpiratban adta tudtára a pártvezetőség a főváros munkásságának a mai értekezlet határozatát:

Munkások! Elvtársak!

A koalíciós szélhámosok három és fél éves uralma szakadatlan láncolata a munkásság szervezetei ellen intézett merényleteknek. A kozákuralmat betetőzte az, hogy kedden délután felfüggesztették a vas- és fémmunkások és az asztalosmunkások szövetségét és összes szakosztályait.

A munkásság képviselői szerdán erre az arcátlan gyalázatos merényletre kimondották, hogy *csütörtökön a munkát huszonnégy órára beszüntetik* rokonszenvük és harcikészségük beigazolására. Huszonnégy órára tehát a csütörtöki nap folyamán az egész fővárosban beszüntetik a munkát, vagyis csütörtökön Budapest politikai tömegsztrájk lesz.

Tél van, hideg van, ezer és ezer munkás sétál munka nélkül, de még sem fogja senki sem tűrni, hogy a fekete gróf a koalíciós brigantik nagy öröme a munkások arcába köpjön.

Ki tehát az utcára! Alljon meg minden kerék! Onérzetes munkás nem tűri tovább a koalíciós pribékek ostoresapásait! Nem engedhetjük apránként tönkre tenni szervezeteinket! Nem engedjük magunkat teljesen kiszolgáltatni a kutyaszövetségek gaz kizsákmányolóinak!

Ki az utcára! Csütörtökön a fővárosban általános munkaszünet lesz.

Járjon kézzel kézzel ez a röpirat, járjatok műhelyről-műhelyre, terjeszteni a munkabeszüntetés híreit! Tiszteletes munkás csütörtökön nem dolgozik, ezzel adja tanujelét annak, hogy megelégette a koalíciós gazok munkásellenes támadásait. *A többi majd azután következik.*

Gondolatok fázó, éhező nőitekre, nélkülöző gyermekeitekre, gondolatok arra, hogy szervezet nélkül menthetlenül ki vagytok szolgáltatva a kizsákmányolóknak. Az önvédelem az életfenntartás nélkülözhetetlen cselekvése, tehát az, ha visszavertek arra a kézre, amely gonosz bátorsággal, gaz embertelenséggel tör politikai szabadságok, gazdasági megélhetések ellen.

Délután üléseket tartunk. Minden továbbit a reggeli „Népszavá”-ban közlünk. Csütörtökön ki tehát az utcára, egy munkás se dolgozzék!

A magyarországi szocialdemokrata párt.

Előkészületek a sztrájkra.

A szabad szervezetekben óriási agitáció indult meg még az est folyamán a sztrájk sikere érdekében. Éjjel tizenkét óráig valamennyi szervezet gyűlést tartott, ahol a proklamációt felolvasták s mindenütt egyhangulag mondták ki a csatlakozást. A pártvezetőség felhívása folytán a malmok és azok a gyárak, melyekben éjjeli munka folyik, már este becsüztették a munkát.

A főváros az általános sztrájk dacára nem marad sötétben. A gáz- és a többi világító munkások egész nap dolgozhatnak. Reggel és délben, valamint a délután folyamán a kávéházakban, vendéglőkben, ételt, italt pincér nem szolgálhat fel, csak este hat órakor léphet munkába. Minthogy azonban a fővárosi pincérek, az úgynevezett „sárgák” nincsenek szervezve, a rendőrség minden intézkedést megtett arra, nehogy ezek munkájukban a „vörösek” részéről megzavartassanak.

Az éj folyamán a szervezetlen nehéz fuvarozó munkások értesítették a pártvezetőséget, hogy csatlakoznak a sztrájkolókhoz. A felosztott famunkások este szintén gyűléseket tartottak s elhatározták, hogy résztvesznek a sztrájkban.

A rendőrség és katonaság holnap egész nap készenlétben lesz, mert a sztrájkolók tüntetéseket fognak rendezni. A munkaszünetelés tudniillik úgy kezdődik, hogy a munkások reggel megjelennek a műhelyekben s onnan a bizalmiférfiak vezetésével az utcára vonulnak, majd tüntető tömeggé alakulva a város különböző helyein tartandó gyülekező helyekre mennek s gyűléseket tartanak.

A lapszedők sztrájkja következtében az összes fővárosi lapok csak szombat reggel jelennek meg. Holnap a déli lapok szerkesztőségeiben sem dolgoznak.

Mint kész éjjel jelenté tudósítónk, az a hír terjedt el a fővárosban, hogy *Andrássy Gyula* gróf látva a munkások magatartását, hajlandónak mutatkozott arra, hogy holnap nyilatkozatot adjon közzé, amelyben felfüggesztő rendeletét visszavonná. A pártvezetőség felhívta a munkásokat, hogy a nyilatkozat megjelenése esetén se hagyja abba a sztrájkot.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Szökött katoná, népszínmű. Cabaret. (A bérlet)

Péntek: Délután: Aranyember, színmű. Este: Fuzsitus kisasszony, operett. Bemutató előadás. (B bérlet)

Szombat: Fuzsitus kisasszony, operett. C bérlet.)

Vasárnap: Délután: Piros bugyelláris, népszínmű. Este: Fuzsitus kisasszony, operett. A bérlet.)

Szászi Gizi vendéggjátéka.

Eredetinek tartott vállalkozásnak hirdették Szászi Gizi színpadi szereplését, melynek ma este voltunk tanúi Bródy Sándor A tani órá című életképében. Eredetinek és vállalkozásnak egyáltalában nem tartható, mikor egy színésznő színteret változtat. A kabaré színpad épp úgy megköveteli a színjátszó készséget és képességet, mint a színház és legfeljebb a keret és szerepkör más ott, mint emitt. Szászi Gizi kiváló kabaré művésznő és mint ilyen joggal vállalható nagyobb színpadi szerepet. Eredetinek egyedül a kiválasztott szerepet tartathatjuk, nem pedig magát a szereplést. Szászi Gizi, Tóth F.óra szerepében babizonyította, hogy aki sikert arat, mint kabaré művésznő, minden tulajdonsággal rendelkezik, ami a színpadi siker keléke. A mérték, melylyel a siker: mérték, szigorubb a színháznál, mint a kabarénál, de Szászi Gizi babizonyította, hogy a szigorubb kritikát is megállja. Első sorban gyönyörű beszéde érdemel feltétlen dicséretet. Kifejező, színes beszéd, olyan, amelyen keresztül a magyar nyelv esernyl szépsége tündökök. Játékában van valami excentrikus, sok a gesztusa és túl sok a mimikája. Minden mozdulatában, arcjátékában pontos, mintha mindennél eredeti fellogást, egyéniséget akarná kifejezni. Alapjában véve ez a törekvés dicséretes, de ha mindenképen a hatásért történik, úgy fárasztó és nem mindig jelent sikert. De ezek olyan modorosságok, melyek a gyakorlatban könnyen leszokhatók. Szászi Gizi tanítónője érdekes és értékes alakítás, bár egyénisége és temperamentuma nem az offle szerepekre predesztinálja. Szívesedélyesebb kiöréseknél hangja felmondja a szolgálatot és artikulálállanná válik, drámai vénája kevés, ahol azonban bizonyos bonhomfiát kellett szerepébe vinnie, ott kiváló produkált. A közönség nagyon szívesen fogadta Szászi Gizi vendégszereplését és a felvonások végén többször kitapsolta. A többi szereplő a régi volt. *Mártonfy* a darab férfi főszerepében méltó partnere volt a vendégművésznőnek. *Szegedy Józsa* izléstelen volt a cseléd szerepében. Rikácsolásával savaria az előadást és a közönség szórakozását.

H. G.

* Pálmay Ilka beteg. Budapestről jelentik: Gróf Kinskyné Pálmay Ilka, a kiváló művésznő gyengélkedik. A művésznő *hirtelen megbetegedett* és így távirailag le kellett mondania szerdára hirdett kolozsvári vendéggjátékát, amikor a Pillangó kisasszonyt kellett volna énekelnie. Pálmay Ilka betegsége azonban művésztársainak.

* Poll Hugó kollektív kiállítását a város műértő és műpártoló közönsége egyre növekvő érdeklődéssel kíséri és az eddigiekből következőleg a közönség várakozásában nem is csalódott. A gyönyörű kivitelezett posztallak és olajfestmények, táj- és figurális képek, melyeknek mindegyike magán viseli Poll Hugó szeriállítását, egyaránt tetszetek. A kiállítás egész napon át díjlanul tekinthető meg *Weisz* Leó könyv, papír és senemű kereskedő cég szalonjában.

* Az Uránia új műsora. Másfél óráig tartó előadásban tíz szobrász sebességgel mutat be az Uránia-színház. Humoros és komoly tárgyú képek mellett műsoron van egy modern felszerelésű fűrészmalom, mely a technika legnagyobb szerű találmányával felszerelt gyárat mutat be munka közben. Bemutatják természet utáni felvételen *Norvégia*, a felkelő nap országát, mely tudvalegleg természeti szépségekben Európa leggazdagabb országa. Ugyancsak eredeti felvétel a kelet népről készült mosgófénykép, mely ennek a kultúrától távol élő népfajnak eredeti szokásaival, életmódjával ismeret meg bennünket. Látványosságokban gazdag műsort mutat be az Uránia, méltán rászolgálya a legnagyobb érdeklődésre.

Felgyújtott bihari erdő.

Egy falu boszúja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30.

A belényesi hegyek között az egész község keserősége fordult a fenesi erdők rengetege ellen. Emberemlékezet óta az erdőközönség hegyek között fuvarozásból élit Fenes község lakossága, a nagy erdőségek kihasználói velők szállították a ledöngtetett fak sok eszt. Est a keresetet egyszerre csak kiszedték a fenesiek kezéből. Sínek támadtak, amelyek kigyóva futottak be a rengeteg méhíbe és az ördöngös kocskén vitték ez időtől a tenger fát a fenesi erdőktől. A fuvarosok meg maradtak munka nélkül, s nézhatték időöltve, hogyan csörömpölnek a völgy felé a rakott kocskék. Eddig az erdő adta a kenyerőket, szerették ezt az erdőt. Most gyűlölet támadt az erdő ellen, az egész falu gyűlölete a fenesi erdők rengetege ellen fordult. Tegnap éjjel aztán, mint tudósítónk jelenté, leszámoltak az erdővel. Bann a rengeteg legmélyén kigyújtották a kisvasut telepét.

A fenesi erdő felgyújtásáról tudósítónk a következőket jelenté:

Tegnap éjjel a belényesi hegyek között, Fenes község határában, ha aimas tűz csapott fel a rengeteg közepéből. A tűz a *Piktovics* telepen ütött ki a *Bayersdorf*-féle vállalat erdejében. A telep a vállalat iparvasutjának végállomása. Tizenhat kilométernyire bent fekszik az erdőben és a telep. Innen indulnak meg a kocskék, melyek szállítják ki a vállalat telepére a kiltott fakat. Itt kün a végállomáson hatalmas istálló van, melyben 80 lovat tart a vállalat, mivel a vasut lőremű. Az istállón kívül nagy fakészlet áll a telepen, szállításra felhalmozva.

A tűz az istállón ütött ki. Az erdő felől oldalra gyuladt meg a hatalmas faalkotmány. A lovak, a kocskék mind bent tanyáztak az épületben, mivel az üzem éjjel szünetel. A faépület gyorsan lángbaborult s a telep emberei elég hamar vették észre a vészjelzést. Azonban nem sokat segíthettek magukon. Első pillanatban a lovakat próbálták megmenteni. A munka nehezen ment. Az épületet köröskörül fogta át a tűz és a felhalmozott takarmány is kigyult. Az emberek látták, hogy segílyre van szükségük. A telefonhoz futottak, mely a főteleppel köti őket össze. Megdöbbenve látták ekkor, hogy a *telefondrótok el vannak vágva*.

Magukra voltak hagyva 16 kilométernyire az erdő méhében. Az égő istállóban a megköltött lovakat már égette a tűz. Nem lehetett hozzájuk férni s csak nagy erőfeszítés árán menthettek ki 12 lovat az épület egyik szárnyából.

A telep alkalmazottai már mítsem tehettek. Ellenben tarthattak a gyújtogatók támadá-

sátl, erre vallott, hogy a telefondrótokat elvették. Stetve hagyták hát oda a telepet. A hatalmas istállóban 22 ló szennenedett már ekkor a lehulló parázstenger alatt. A lovasok végül is segítséget hoztak a főtelepről s hajnalban megkezdék a tűz elvágását. Hatalmas gyűrt litanak most a telep köré, amelyet földszéccal határoznak. Ezen nem hatol astán át a tűz. A munka javában folyik s remélhetőleg elfojtják a nagy apparátussal a tüzet.

A gyújtogatók eddig ismeretlenek. Minden jel arra mutat azonban, hogy fenesi emberek vetették tűzkezt a rengetegbe. A Bajaredorf-cég ugyanis nemrégiben iparvasutat épített és a fakhasználati munkálatok termékének szállítást bérletbe adta Viktorovics Herman zsinórváraljai vállalkosnak, aki a szállítást közreműködte. És a változás elvette fenekeltől a fa fuvarozását, amibe nem tudtak belerögzödni. Többször meg is üzenték Viktorovicsnak, hogy felgyújtják a vasutját. Ezt a tervüket úgy látszik most hajtották végre.

A belényesi esendőség most serényen váltja a gyanuba keveredett felut.

HIREK.

FELHÍVÁS

Aradváros függetlenségi polgáraihoz!

Városunkban időzik az országos függetlenségi és 48-as párt alelnöke, Barabás Béla dr. Kik a tiszta eszmény: 48-as eszmék hívei voltunk, vagyunk és maradjunk, míg teljes diadalhoz nem jutunk, tegyük e hitünkön tanuságot, fejezzük ki a nagynevű vezéralak előtt az újév alkalmából, hogy vele megyünk mindenkor a nagy diadalra.

„Udvözöljük Barabás Béla dr.-t újév alkalmából, jöjjünk össze január 1-én 11 órákor a *Központi kávéházban*, hogy impozánsan tüntessünk ragaszkodásunk és törhetetlen szeretetünkkel.

Függetlenségi polgárok ott legyenek!

<i>Péterffy Antal dr.,</i>	<i>Avarffy Géza,</i>
<i>Müleik Lajos dr.,</i>	<i>Avarffy Imre dr.,</i>
<i>Nagy Kálmán,</i>	<i>Schvarca Zsiga,</i>
<i>Nagy Sándor dr.,</i>	<i>Pollák Vilmos,</i>
<i>Domonkos Lajos,</i>	<i>Hoffmann Antal,</i>
<i>Szalay Arnold dr.,</i>	<i>Szántay Béla,</i>
<i>Maresch Gyula,</i>	<i>Klein Ignác,</i>
<i>Magyar Ferenc,</i>	<i>Steigerwald Alajos,</i>
<i>Zima Tibor,</i>	<i>Szabó Mihály.</i>
<i>Mittner József,</i>	

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 31-én az időjárás: hideg, szeles, sok helyütt espadék.

— **Udvari vadászatok Kisjenőn.** *Kisjenőn*ről táviratozzák: A Bánkuton tervezett vadászat helyett *József* főherceg és kísérete ma is Somoson vadászott. A vadászat eredménye 598 nyul, 820 fácán és fogoly. A négy napos vadászat alatt terütekre került 2069 nyul, 4027 fácán, 412 fogoly, 1 róka és különféle szárnyas. *József* főherceg *Augusztina* főhercegnővel holnap reggel Budapestre utazik. Az udvari vadászatok újév után folytatják.

— **Oroszországi panama.** *Berlinből* jelentik: A Lokalscheiter jelenté Pétervárról: Az utáplási miniszteriumban a szállításoknál nagy a lásokat fedeztek fel. A miniszter azonban vizsgálatot indított és helyettesét, ari szabadságot kért és külföldre utazott, azonban visszahívta. Különösen egy szénszindikátus van kompromittálva, mely a miniszteriumból minden évben nagy megrendeléseket kapott.

— **Arendt Lajos kitüntetése.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy *Arendt* Lajos vezérőrnagyot, az aradi helyőrség volt parancsnokát a király saját kérelmére nyugdíjazta s ez alkalomból a Lipótrend lovagkeresztjét, a díj elengedésével adományozta neki. *Arendt* tudvalevően még októberben hagyta el az aradi helyőrségnél betöltött parancsnoki állását. Akkor Fehértemplomba költözött s ott várta be nyugdíjkérvényének elintézését.

— A minoriták templomában az év utolsó estéjén a háladó istentiszteletet *Lakatos Ottó* dr. rendfőnök tartja. Az ünnepi beszédet *Monay* Ferenc rendi tükár tartja.

— **Álír egy aradi katona tragédiájáról.** Néhány budapesti lap *szabadkai* jelentés alapján ma az alábbi hírt közli: Fekete karácsonya volt *Speiser* János körtési (krusovlyai) földbirtokosnak. Mihály nevű fiát, aki a 33. gyalogezredben szolgált, Boszniába vitték. *Speiser* Mihályt nemcsak szülőföldjéről, hanem menyasszonyától is elszakították, akivel pedig karácsonyra lett volna az esküvője. A csapás rémesen hatott a fiúra. Fokozta még fájdalmát a felebbvalók szigorú és kíméletlen bánásmódja is. Hétfőn a fiut a várára rendelték s bus komorságát szmulálásnak minősítették. A várta ép a határon volt és a montenegrói csapatok támadásaitól állandóan keleti reszketnie. Borzasztó hideg éjjel állt ki a várára, mely egy hegycsucs tetején volt. Az első napon még csak elviselte az izgalmat és fáradtságot. A második napon sem fiúkuma, sem idegnete nem bírt ellenállni a kimerülésnek és rettegésnek. Ellenséget, montenegrói vad harcosokat látott maga felé rohanni; látta a feltűzött sauronyokat. *Speiser* védekezni akart ellenük. Lekapta válláról puskáját és eszeveszetten minden irányban lövöldözni kezdett. A puskaropogásra figyelemessé lett az őparancsnok is és csapatot küldtek ki. A kivezényelték ellenség helyeit az őült *Speiser* Mihályra bukkantak, amint magából kikeve ugrált és ordított:

— It rohanak a szerbek és a montenegrólok! Erabolták a menyasszonyomat, a métkámat!

Majd eldobta fegyverét és elfutott. Egy szikla szélre ért. Az őült nem látta az előtte tátongó szakadékot és belebukott. Halálosan megsérülve szállították be a szerajevói garnizonospitáiba és értesítették a stations-kommandót is. Lába el volt törve, miért is azt amputálni kellett.

E jelentés szerint *Speiser* az Aradon álló másodos 33 gyalogezrednek a közlegénye. Illetékes helyen érdeklődtünk a tragédia iránt, de ott azt felelték, hogy még egyetlen aradi katonát se vitték le az annektált tartományokból, így hát bizonyos, hogy *Speiser* se aradi katona.

— **Házasság.** Budapestről jelentik: *Botfai Hívós* László, *botfai Hívós* József udvari tanácsos, a városi villamos vasutak elnökigazgatójának a fia, ma délelőtt kötötte meg a polgári házasságot *kunágotai Vajda* Ilonával, özv. *kunágotai Vajda* Lajosné leányával. A házasságkötést *Bárczy* István polgármester végezte. Tanúk voltak: *Heltai* Ferenc dr. fővárosi bizottsági tag és *Söpkéz* Rikárd, a bukaresti kereskedelmi bank igazgatója. Az esküvőn és a lakodalmon csak a legszűkebb családi körből valók vettek részt.

— **Elítelt kivándorlási ügynök.** *Egler* Antal aradi lakost a detektívek tetten érték, amint korcsmákban kivándorlásra csalható iratokat osztogatott szét. A kihágási bíróság tíz napi elzárásra és száz korona pénzbüntetésre ítélte.

Egler ügyvédje, *Schmidt* Sándor dr. révén felbőszítést adott be, melyet úgy a tanács, mint ma érkezett leiratával a belügyminiszter is elutasított.

— **A béra.** *Trisszló* jelentik: Ma egész nap a béra pusztított, amely nemcsak a közlekedést, hanem a hajózást is teljesen megakadályozta.

— *Weinberger* Ferenc népszerű és első rendű ékszerész Arad, *Andrássy* ut 20. Ajánlja legszébb és legolcsóbb újévi ajándékait a legjutányosabb, mélyen lezállított áron. — Telefon 489 3695

— **Feszítogatók a kórházban.** *Zigrábról* jelentik: A nagyszerb propagandában való részvétel miatt letartóztatott és éhségsztrájkba lépett foglyok egyikét, *Vajakliát* két héttel ezelőtt a zágrábi ügyészség rabkórházában két ur kereste fel. Az őróknak, mint vizsgálóbíró mutatkozottak be. Ezek bebocsátották az idegeneket *Valakliá* szobájába. A fogoly már hadoklott s kihalgatni nem lehetett. Csak most tűnt ki, hogy az idegenek fesszogatók voltak, akik az azóta eltemetett foglyot mindenből kifosztották. A zágrábi rendőrség keresi a vakmerő gonosztevőket.

— **Újév közeledik,** amikor feltétlenül *névjegyekre* van szüksége. Tessék idejekorán megnézni, hogy kellő időben megrendelhesse azt az Aradi nyomdarszésvénytársaságnál, ahol külön kivételben 100 darabot fi om elefántcsont papíron nyomatva 2 koronáért kaphat.

— **Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűteni** csak úgy lehet, ha nélkülözhetetlen filléreinket egy olyan pénzügyintézetnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetétet a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfmen“-féle takarékpénztári perseyt kap ingyen. 2711.

— **A legszebb újévi ajándékok nagy választékban,** mélyen lezállított áron, finom női táskák és más bóraru különlegességek, fésű garnitúrák, manicűrök, elegáns utazó készletek, antik mell- és kalaptűk, ezüst, borostyán, tajték szivar- és cigarettaszikpák, valódi francia és angol illatszerek elegáns karettákban kapható *Hegedüs* Gyula üzletében Arad, *Andrássy* tér 15. 8411

— **Perzsa szőnyegek.** Perzsa-szőnyeg rak táram *Szabadság*-tér 10. szám alatt megnyílt. *Schwarz* Zsigmond. 8198.

— **Likőr aromák** kitűnő likőrök előállítására; — **órállag** — *Vojtek* és *Weiss*nál. 191

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály 151.

TORVÉNYKEZÉS.

Fölmentés helyett — fegyház.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30.

Két aradmegyei ember bűnygyében figyelemreméltó ítéletet hozott most a nagyváradi ítélőtábla. Két vádlott közül azt, akivel szemben az aradi ügyészség elejtette a vádat, a nagyváradi tábla több esztendő fegyházzal büntette.

Az ügyről ezt a tudósítást közöljük:

Az 1906. év márciusában egy világsos vendéglőben összetalálkozott *Vank* János és *Tódor* odaváló két román legény a velük barátságos viszonyban levő *Grik* Istvánnal. Borozás közben összekaptak és a *Vank* fiúk úgy megverték *Griket*, hogy az néhány nap múlva meghalt.

As aradi törvényszék a két *Vank* ellen elrendelte a vizsgálatot. A legények közül a fő tárgyaláson *János* beismerte, hogy ő bántal-

Braun Gusztáv asztalos, ARAD, Vörösmarthy-utca 3. szám.

Készít irodai, üzleti és butorberendezéseket a legjutányosabb árakon. 3389

maszt Guskot, Tódor ellenben tagadta, hogy neki bármi része volna a verakedésben.

As ügyészség, habár voltak olyan tanuk, akik Tódor ellen vallottak, mégis elejtette a vádat, s így a törvényszék ő ellene megszüntette a további eljárást. Jánost pedig egy évi börtönrre ítélte. Felelősség folytán a nagyváradai tábla-hoz került az ügy, s a tábla ma foglalkozott a bűnpírrel. A tábla újra átvizsgálta az összes tanuvallomásokat, amelyekből a főügyész azt látta, hogy Tódornak is része volt Erik megölésében. Esőért a főügyész az aradi törvényszék főtárgyalásán Tódorral szemben eljuttatott vádat főtartotta és kérte mindkét Vank fiu megbüntetését. A tábla elfogadta a főügyész érvelését, s Vank János bűntetését meghagyta, Tódort pedig halált okozó súlyos testi sértés büntetése miatt 3 évi fegyházra ítélte.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Gyűlések az aradmegyei gazdasági egyesületben. Ma délelőtt az aradmegyei gazdasági egyesület fogyasztási szövetkezete *Vásárhelgi József* elnökletével évi rendes közgyűlést tartott, amelyen *Grosamuk József* könyvelő referálta el a szövetkezet ügyeit. Grosamuk előterjesztette az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentését az 1908. év menetéről, s ezt a közgyűlés elfogadta. Majd tudomásul vették azt, hogy az évi tiszta nyereség 1286 korona 52 fillér. A fölmentvényt a felügyelőbizottságnak és az igazgatóságnak megadták. Végül a felügyelőbizottságba ismét beválasztották *Apor Gyulát* és *Török Giszát*, akiknek most járt le a mandátumuk. — Eután a Gazdasági Egyesület tartotta meg rendes igazgatóválasztmányi ülését, amelyen a folyó ügyeket intézték el.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 30.

Amerika 1-el magasabb. 6 ezer mm. 10 fillérel olcsóbb.

As árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	12.82—12.83	12.74—12.75
Fenyő májusra . . .	7.35—7.36	7.30—7.31
Rozs áprilisra . . .	10.40—10.41	10.29—10.30
Zab áprilisra . . .	8.65—8.66	8.62—8.63
Rozs 1909 októberre 11.—	11.01	10.93—10.94
Rozs októberre . . .	9.58—9.29	9.19—9.19

Zárul 5 órakor:

Utótőzsde üzletlen.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— December 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 430 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; közép páronként 325—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon feletti súlyban 120—122 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 122—123 fillérig; könnyű páronként 183 kilogrammig terjedő súlyban 122—123 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéseladás: December hó 28. napján volt közliet 23.657 darab, december 29. napján (ülhajtattott) 227 darab, december 30. napján elszállított 640 darab, december 30. napjára maradt készletben 23.244 darab. A hízott sertés üzet iránzata: csendes.

Hölgyeknek legkedvesebb

ujévi ajándék egy gyönyörű kézapoló (manicure) készlet 3 koronától 70 koronáig minden árban és kivitelben.

Nagy választék

finom francia illatszer és fésű garnitúrákban

Vöröskereszt drogéria

Arad, Weitzer János-utca 2.
Városi és megyei telefonszám 455.

IDEGENEK ARADON.

— December 30. —

Fehér Kereszt szálloda. Sándy György nyug. tanár Guraszáda — Lapavitz Nándor utazó Bécs. — Schaer Lipótné és leánya kereskedő Lipppa. — Frankó János utazó Budapest. — Kollár Károly utazó Budapest. — Almási Zsigmond utazó Budapest. — Adler Manóné kereskedő.

Központi szálloda. Diószegi Dezső földbirtokos Nagyszénás. — Gramlig Alajos uradalmi jószág felügyelő Borosbesen. — Kolb József utazó Bécs. — Conlogyer József dr. hivatalnok Budapest. — Szücs Száva kereskedő Budapest. — Gyenge János református lelkész Bézserind. — Stern Gyula fakereskedő Kőrösbánya. — Ligeti Béla utazó Szeged. — Marot Károly dr. tanár Petrozsény. — Brenner Soma utazó Zágráb. — Erdélyi Mór fényképész Budapest. — Lebovits Lázár utazó Csikszentmárton. — Balázs Henrik fényképész Budapest.

Vass szálloda. Brach József kereskedő Sajtény. — Németh Elek körjegyző Dézna. — Somogyi Bernáth utazó Budapest. — Karozag Jenő igazgató Budapest.

Pannonia szálloda. Millig János kereskedő Ujszentanna. — Komor János utazó Kolozsvár. — Popovics Dániel plébános és leánya Csermő. — Karner Artur kereskedelmi utazó Temesvár.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi december hó 31-én:

A) bérlet A) bérlet.

Szászi Gizi felléptével:

Szökött katona.

Hredeti népszínmű dalokkal 3 szakaszban. Irta: Saigligeti Ede.

S Z E M É L Y E K:

Mosti gróf	Mártonfi R.	Gémesi	Delly Lajos.
Camilla, neje	Follinusné E.	Kisbíró	Belinsky.
St. Gerán	Nagyiván I.	Pista, kovács	Faludy K.
Korpádiné	Benkőné.	Völgyi, ezredes	Keszler Ede.
Gergely, fia	Hunyadi J.	Özv. Karpádiné	Benkőné.
Lajos, fia	Leóvey Leo.	Julcsa, árva	Kállay Jolán.

A 3-ik szakaszban Nagy Szilveszteri Cabaret Szászi Gizi felléptével.

MŰSOR:

1. Csengőere dalkör-bevonulása. 3. Szászi Gizi: Paraszt ballada. 3. Wlassák: Cigánybáró operette részlet. 4. Szászi Gizi: Marion. 5. Ferrari: „Most van a nap lemenőben” (magyarul.) 6. Rudas: A vén cigány. 7. Szászi Gizi: A rézség leány. A „Cabaret” énekszámokat zongorán kíséri Fischer karmester.

Kazdets este 7 óra fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1908. december hó 31-én csütörtökön:

1. Lassan járj, tovább érsz. Kacagató. — 2. A kém. Dráma — 3. Norvégia. Természet után. — 4. Milyen szép kép! Humoros. — 5. A hü Jäckel. Elettép. — 6. Mire jó az öngyilkosság. Bohózat — 7. Modern fűrészmalom Természet után. — 8. Kellemetlen hírnév. Humoros. — 9. Kelet gyermekei. Természet után. (Színes.) — 10. Rókok szigete. Dráma.

Előadások: Délután 5, este fél 7, és fél 9 órakor.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

NYILTER.

Hentes üzlet áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű vevőközön-ségem tudomására hozni, hogy **Eötvös-utca 11. szám alatt levő**

hentes üzletemet

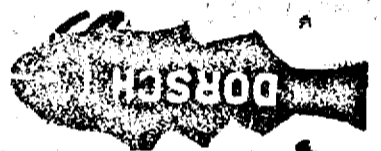
Sina-u. 4. sz. alá helyeztem át. Tisztelettel 8802

Prokopetz József

Mindaddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

Csak akkor valódi, ha a háremszögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor. fehér . . . 3 kor.

Maager Vilmostól Bécs. 3276

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általános bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerertárhán és drogueriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN, III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldözöttek. Aradon kapható Gutóri Földes Kelemennel.

BOZSIK ERNŐ :: KÉPESITETT :: KOMÜVESMESTER

építési irodája

B. Választó-utca 22. szám.

Új évre!

A legdivatosabb nyomtatott, lytografált és dombornyomásu

NÉVJEGYEK

azonnali készítése; olcsó árak!

A legszebb

Diszlevélpapírok,

eredeti és új

Jársasjátékok,

valamint

Ifjúsági iratok,

és

401

Képeskönyvek,

Uj évi

levelező-lapok

és üdvözetek

óriási választékban és legelőnyösebben kaphatók

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papirkereskedésében

Aradon, Andrásy-tér 20.

(Fischer Eiz-palota.)

A jószáshelyi körjegyzőség-nél egy

írnok

kerestetik,

aki a jegyzői teendőkben jártassággal bír.

Alulírottánál azonnal alkalmazást nyer, havi 60 kor., lakás, teljes ellátás mellett, ágy-nemű és mosáson kívül.

Jószáshely, 1908. dec. 29.

Karátsonyi,

15

körjegyző.

Nem kell London. Nem kell Páris
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfélélt mérték után!

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER UTÓDA

orthopéd és divat cipészterében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

És azok külföldi figyelmébe ajánlom orthopéd-
gyógyulási célokra, melyek megakadályozzák a láb-
fejlesztést. Gyermekknél, ugyancsak felnőtteknél
szagukerü eredményeket értem el, amit számos
elismert tanult. Készíttek a valódi amerikai for-
rási cipőket meg nem különböztethető tartós és
szépek. B. megrendeléseket kérve teljes díjazással.

SEELINGER UTÓDA 841

Brecska Károly

állami olcsó tanfolyam szaktanítója.

Teljes gyakorlattal bíró

ügyvédjelölt,

ki a román nyelvet tökéletesen bírja, előnyös feltételek mellett irodámban

azonnali alkalmazást nyerhet.

Ajánlatok

Dr. Márkus Mihály

ügyvéd, Gyulán cím-
zendők. 18

22604—1908. urb. sz.

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék mint urbéri bíróság közhírré teszi, hogy Bleicziffer János új-szent-annai lakos Új-Szent-Anna község egész határára kiterjedő tagosítási eljárás elrendelését kérelmezvén, a nyomozati tárgyalás és a jogosítottak megszavaztatásának fogantatására határnapul az 1909. évi január hó 11-ik és esetleg következő napjainak d. e. 8 órája tűzött ki Új-Szent-Anna községhez, a mikorra és hova az összes érdekeltek ezen az uton is megidézettek.

Arad, 1908. december hó 11-én.
Az aradi kir. törvényszék mint urbéri bíróság.

Jakó,

kir. teséki bír.

3853

Csillagszóró gyertya.

Meglepő fényhatásu, ártalmatlan tűzijáték a karácsonya disztítésére.

— Kényelmes, egyszerű kezelésű. —

Teljesen veszélytelen, füst és szagnélküli készítmény.

Egy doboz ára 12 drb. tartalommal 40 fillér, darabja 4 fillér.

Óriási csillagszóró drbja 60 fill.

Kapható egyedül:

Rozsnyay Máttyás

gyógyeszeriárakban

801

Arad, Szabadság-tér.

APRO HIRDETÉSEK.

AKIK

ismeretség bízán

székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre.

külsőre,
gazdaságra,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre.

AKI

székelyre bízán

székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre.

székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre,
székelyre.

AKI

székelyre vétel vagy bérbevétele székelyre bízán

AKI

székelyre állást betöltési kíván: legbiztosabban ér székelyre, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

székelyre hirdetései

székelyre használatja.

Alkalmi vétel:

székelyre díszes Consoltükör és egyéb székelyre butordíszek elköltözés végett minden székelyre elfogadható árban eladó. Felvilágosítás székelyre szíveségből Rubinstein Mórnál, Minorita palota. 50

Egy angol nő

székelyre órákat adni ajánkozik. Tudakozódni lehet lakásán, Andrassy-tér székelyre 8., földszint, ajtó 4., Janiga András székelyre szabónál. 3558

Ujévre!

Legjutányosabban kaphatók: Diszle- székelyre vőpapir, képeslevelezőlapok, fa- székelyre tárgyak festésre, inakönyvek, fes- székelyre tőminták, ifjúsági iratok és disz- székelyre munkák. Tolnai Világlapja képvise- székelyre lete. Folyóiratok. Divatlapok. Krausz székelyre Paulin, Színházépület. Telefon székelyre sz. 511. 995

Zengora,

székelyre használt, teljesen jó karban, la- székelyre káskényszer miatt 120 kora náért székelyre eladó. 20

Eladó székelyre.

székelyre Alig használt, majdnem új. Bő- székelyre vebbet: Domány Józsefnél, Szabad- székelyre ság-tér 16. 46

Vidéki

székelyre fogyasztási szövetkezet fűszer-, székelyre vas- és rövidáru szakmában teljes székelyre szakképzettséggel bíró, kaucióké- székelyre pes román nyelvet bíró keresztény székelyre üzletvezetőt keres. Ajánlatokat e székelyre lap kiadóhivatala „Szakképzett” székelyre jelige alatt továbbít. 3741

Üzleti könyvek:

székelyre strazsák másolókönyvek stb. Irodai székelyre kellékek, írószerek, levélpapírok és székelyre ügyvédi nyomtatványok legkedve- székelyre zőbb beszerzési forrása. Kerpel székelyre László könyv- és papirkereskedése. Ugyan- székelyre ott tanuló fiú és leány alkalma- székelyre sát nyer. 3161

Becher és Hildesheim-féle

székelyre világhírű pénzszekrények székelyre csakis székelyre Pollák Arnold szállítónál kaphatók székelyre Arad, Petőfi-utca. 3588

Visszont eladóknak

székelyre karácsonyi és újévi képes leve- székelyre lezőlapok 100 drb. igen szép minta székelyre összeválogatva K. 240 Ingusz I és székelyre Fia könyv- és papirkereskedésében, székelyre Weitzer János-utca. Arad és Te- székelyre mesmegyei telefon 517. 201

Ügyes keresztény segéd

székelyre ki a fűszer, vas és rövidáru szak- székelyre mában jártas, vidéki fogyasztási székelyre szövetkezetbe azonnal alkalmazást székelyre nyer. Ajánlatokat „Ügyes” jelige székelyre alatt továbbít a lap kiadóhivatala. székelyre 3785

Modeljeim

székelyre Van szerepem a nagyérdemű hölgyközönség székelyre b. tudomására hozni, hogy válogatott székelyre modeljeim székelyre az Őszi és téli szezonra megérkeztek. székelyre Dusan felszerelt raktáram által abban a kolle- székelyre kció helyzetben vagyok, hogy úgy a legkényesebb, székelyre mint a legszerényebb igényeket tudom székelyre elégtelen. Szemes látogatásért székelyre sz. 3201

Grünblatt Antónia

székelyre Arad, Szabadság-tér 11., I. em. székelyre (a Götök huszarnokkal egy házban.) székelyre Gyászkalapok a legpróvidebb idő alatt elkészülnek

Aradi Áru Csarnok Részvény Társaság felszámolásában.

Vagyon kimutatás 1907. évi december 31-én.

Vagyon:	Ingatlan számla	Korona	9998 32
	Adósok:	"	1210 20
			10208 52
Teher:	Részvény tőke számla	Korona	100,000.—
	Tartalék alap számla	"	1280 52
			10208 52

Az Aradi Áru Csarnok Rt. felszámolásában.

ATLANTTIKA

Miért csak az Atlantikában vásárolt kávé, tea, rum és a velük járó teasütemény, cukorka, csokoládé (Gerbaud-féle is) való- sággal élvezeti cikkek?

Mert Aradon kizárólag ott kapni fűszer, illatszerek és egyébeknek bosszantó szagától mentesen ezen árucikkeket. — Vidékre bérmentesen küldjük áruinkat

5587

Mit jelent: **ATLANTTIKA?**

Kávé, tea, rum speciális üzlet!

Arad, Andrassy-tér 20. (Fischer Eliz-palota)

Saját villanyüzemű pörköldéknben naponta friss kávé pörkölés.

ATLANTTIKA